

בתי המשפט

1

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

בעניין: עו"ד יעקב סבו

בעצמו

המבקש

נ ג ד

ידיעות אינטרנט (שותפות רשומה)

באמצעות ב"כ עוה"ד ט' ליבליך ומ' מוזר

המשיבה

1

2

3

פסק דין

4 המבקש, עו"ד יעקב סבו, איש ציבור, המועמד לראשות עיריית קרית אונו. המשיבה,
5 קבוצת ידיעות תקשורת, מנהלת אתר אינטרנט בשם YNET. במסגרת האתר
6 מתנהלות קבוצות דיון – פורומים – בנושאים שונים. אחד הפורומים הוא פורום
7 תושבי קרית אונו. אחד הגולשים בפורום, המכנה עצמו צחי200, העלה בפורום
8 טענות כנגד המבקש, הנוגעות לפועלו הפוליטי של המבקש בעבר במסגרת מועצת
9 העיר. אותו גולש האשים את עו"ד סבו, בין השאר, בבניית פרגולה ללא היתר כדין,
10 והכשרתה בדיעבד באמצעות קשריו בועדות התכנון והבניה וכן בהעסקת יחצ"ן
11 שנחשד בפלילים.

12

13 הבקשה היא לחשוף את זהותו של צחי200. המבקש טוען כי הדברים שכתב אותו
14 צחי200 במסגרת הפורום מהווים לשון הרע נגדו, והוא מעוניין להגיש תביעה על פי
15 חוק איסור לשון הרע כנגד אותו גולש. זו תמצית הבקשה שלפניי.

בתי המשפט

2

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 שוב נדרש בית המשפט לערוך איזון בין חוק איסור לשון הרע, לבין חופש הביטוי
2 והאנונימיות העומדת ביסוד רשת האינטרנט. שוב, לאחר שניתנו מספר פסקי דין,
3 ותזכיר הצעת חוק מסחר אלקטרוני, הכולל הוראה מסוימת בעניין זה, טרם עבר
4 את הליכי החקיקה.

5

6

1. רקע הדברים

7 המבקש, עו"ד יעקב סבו (להלן: "המבקש" או "עו"ד סבו"), הינו עורך דין ואיש
8 ציבור. המבקש, לדבריו, כיהן כחבר מועצת קרית אונו, חבר הועדה המרחבית קרית
9 אונו, ובכוונתו להתמודד על ראשות עיריית קרית אונו בבחירות המוניציפליות
10 הבאות (המתוכננות להיערך בנובמבר 2008). המבקש הקים תנועה מקומית, בלתי
11 מפלגתית, בשם "המקומיים" מכוחה בכוונתו להתמודד על ראשות העיריה.

12

13 המשיבה, קבוצת ידיעות אינטרנט, מפעילה אתר אינטרנט בשם YNET (להלן:
14 "המשיבה" או "ידיעות אינטרנט"). במסגרת אתר זה מקיימת המשיבה קבוצות
15 דיון שונות, הנקראות פורומים. אחד הפורומים המנוהלים באתר המשיבה הוא
16 פורום לתושבי קרית אונו. במסגרת פורום זה אדם המכנה עצמו בפורום צחי200
17 (ואולי גם ישראל59), כתב דברים בפורום, שהמבקש טוען כי הם מהווים לשון הרע
18 כלפיו (להלן הפרסום או הפרסומים). כיוון שבהמשך, כדי לערוך את האיזונים
19 הדרושים יהיה עלי להיזקק לתוכן הפרסומים, אביא את תמציתם, ואת הקטעים
20 המהווים לשון הרע לטענת המבקש, כלשונם.

21

22 הפרסום הראשון הוא מיום 20.12.06. פרסום זה הוא תגובה, על פי האמור בו,
23 לידיעה שפורסמה יום קודם לכן, לפיה המבקש, יעקב סבו, מעסיק אדם בשם אורן

בתי המשפט

3

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

שמיר לקידום מסע הבחירות שלו לראשות העיריה. מרבית הפרסום עוסק באותו אורן שמיר. בפרסום נאמר כי אורן שמיר ביצע לכאורה מעשה פלילי (ציור צלבי קרס על מכוניתו של מי שהשתתף בבחירות קודמות) ונחקר על כך במשטרה וכן נחקר בפרשת שחיתות לכאורה. יש להדגיש כי בדברים הנאמרים לגבי אותו אורן שמיר, הקפיד הכותב, צחי200, לציין כי מדובר בביצוע מעשה פלילי "לכאורה" ו"שחיתות לפשע לכאורה". לאחר תיאור זה עובר צחי200 וקורא למבקש, סבו, שלא להעסיק את אותו אורן שמיר, וכך כותב צחי200:

"סבו, השתגעת? לא מספיק היית שותף בחיסול מפלגת שינוי עכשיו אתה שותף אם [כך במקור - מ.א.ג.], יחצ"ן שהביא את הפוליטיקה המקומית בבחירות 2003 לשפל המדרגה. סבו אתה כנראה שייך לזן הפוליטיקאים שלא בוחלים בשום אמצעי על מנת לזכות בתפקיד פוליטי. הדרך והאמצעים כשרים אצלך. סבו, אני קורא לך לצאת ציבורית ולבקש סליחה ומחילה על דרכך ועל העסקת יחצ"ן שהודה במשטרה במעורבות בפרשת "צלבי הקרס". מבחינתי ומבחינת אלפי תושבי קרית אונו אתה מבזה את המושג פוליטיקה ומבזה את מוסד ראש העיר. לך, לך מהעיר הזו. כנראה שצדקו האנשים שאמרו לפני שנתיים שבאת לפוליטיקה המקומית רק כדי להתקדם בשינוי לכנסת, להכשיר לכאורה את הפרגולה הלא חוקית שבנית, והועדה בראשות מורדוב אישרה לך אותה בדיעבד, על מנת לא לאפשר את בניית הבנין מול בית ספר ניר שהיה מוריד לך את ערך דירתך, על מנת להריץ אנשים משינוי לתפקידים בתוך העיריה ועוד ועוד. לשמועות היו כנראה רגליים.... ואם כל הנ"ל אינו נכון אלא ספין אז סליחה ואני מצפה שתעלה בפורום זה ותספר לנו את כל האמת על היחצ"ן הזה, על עיתוניך, על המעורבות שלך בענייני הבניה בעיר אם יש כזו. הוכח לנו מה זו פוליטיקה שקופה. תקן אותי אם אני טועה (ואני כנראה לא טועה). תתבייש"

הפרסום השני הוא מאותו יום, בשעה מאוחרת יותר. באותו פרסום מזכיר צחי200 למר סבו כי מטרת הפורום, כפי שכתב מר סבו עצמו בפורום היא **"התגלמות הדמוקרטיה העממית... אני וחברי העיר צריכים לתת דין וחשבון לכל פונה. אסור לנו להתחמק. לכל תושבי הקריה מותר לשאול שאלות קשות ופרובוקטיביות ועלינו**

בתי המשפט

4

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 **חובה, כנבחר ציבור, לענות** את הדברים, כתב בפורום עו"ד יעקב סבו, המבקש.
2 הכותב ממשיך וקורא למבקש לענות לו על מספר שאלות, שהן:

- 3 ...1
4 ... 2
5 3. מדוע ראש העיר הגיש נגדך תלונה או שניים [כך במקור - מ.א.ג.]
6 במשטרה? זה שמירה על החוק?
7 4. האם אכן "נתפסת" בבניה של פרגולה בלתי חוקית? זו יושרה?
85
9

10 יתר השאלות והפרסום נוגעים לירידת סיעת שינוי במועצת העיר וליחסים בין
11 חבריה. הכותב מסיים במילים: "אז ענה לנו הצעקתה?"

12
13 המבקש בבקשה לא פרט האם השיב לאותו פרסום אם לאו. מכל מקום, **הפרסום**
14 **השלישי** הוא מיום 18.3.07, ונעשה בתגובה לכותב המכונה 147852. כיון שמדובר
15 בפרסום קצר אביאו כלשונו:

16 "סבו" נתפס עם פרגולה לא חוקית - סגר זאת בשקט עם מורדוב. סבו כותב
17 עוד היום שהוא נציג קרית אונו בועדה המחוזית לתכנון ובניה. כבר שנתיים
18 הוא לא שם ולפני חודש הודח מהועדה המקומית לתכנון ובניה של קרית
19 אונו. האם יש לנו פה את מקרה טרטמן? הוא פירק את שינוי בקרית אונו,
20 המליך את שי דבורה ועזר לפרק את שינוי הארצית. לפיד לא סולח לו. הוא
21 אם אינני טועה תמך בתוספת בניינים לחברת אזורים בשכונה החדשה. הוא
22 הצביע בעד המרכז המסחרי בהרצל 12.
23 אבל כל זה אפס קצהו של האיש. הוא מעסיק את אורן שמיר שע"פ הודאתו
24 היה שותף בנושא ריסוס צלבי הקרש [הטעות במקור - מ.א.ג.] על מכוניתו
25 של נשרי בבחירות. המשטרה המליצה לפתוח תיק בבית המשפט נגד שמיר.
26 היכן זה עומד? אינני יודע. לא אתפלא ש-147852 הוא אורן שמיר בעצמו. הרי
27 רק הוא יכול לתמוך באיש יעקב סבו לראשות העיר. בושה!"
28

29 **הפרסום הרביעי והאחרון** הוא מיום 22.3.07. הפעם הכותב מכונה ישראל 59.
30 הכותב פונה למנהל הפורום, בעקבות החלטתו של האחרון להוציא את צחי 200

בתי המשפט

5

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 מהפורום בשל הוצאת דיבה ולשון הרע. הכותב תוהה מדוע מנהל הפורום לא נוהג
2 כך בכל כותב שדבריו מהווים חצאי אמיתות, ותוהה מדוע המבקש, סבו, לא כותב
3 בפורום ומפריך את הטענות כלפיו, במקום לאיים בהליכים משפטיים. הכותב קורא
4 שוב ושוב בפרסום לסבו לענות בפורום על מספר נושאים. הכותב קורא גם למנהל
5 הפורום לבדוק את הטענות שהועלו בפורום, כך שיוכל לודא כי מדובר בדברים שהם
6 אמת. הכותב מבקש ממנהל הפורום לבדוק, בין השאר, את העסקתו של אותו אורן
7 שמיר שנחשד בפלילים ע"י סבו, המבקש; תלונות שהוגשו ע"י אדם בשם נשרי נגד
8 סבו עצמו באיומים ובניסיון להטות מכרז; דברים שנאמרו על סבו בעניין תרומתו
9 לירידת סיעת שינוי המקומית והארצית; העובדה שסבו רשום באתר שביל"ל כחבר
10 מועצת העיר קרית אונו על אף שלמעלה משנה אינו מכהן עוד במועצה; על החשדות
11 כנגד סבו לגבי בניית פרגולה בלתי חוקית והכשרתה בדיעבד, ואישורים שנתן סבו
12 לפרוייקטים מסוימים לבניה. הכותב מסיים בקריאה הבאה לסבו:

13 "סבו – אל תלך כנגד הכותבים בפורום מאחורי גבם משפטית. אם אתה נבחר
14 ציבור לשעבר שרוצה להיות נבחר ציבור בעתיד, צא והוכח שהכל קישקושים
15 וברבורים. לא הוכחת, לא יצאת, לא הסברת – אתה כנראה "אשם" עד אשר
16 תוכיח אחרת. ממה שאני קראתי וממה שאני שמעתי וידע, הרוב המכריע
17 מהנ"ל נכון ואפילו נכון מאד. אבל אבין אם תוכיח לי אחרת..."

18
19 כלומר שלושה פרסומים תחת הכינוי צחי200 ואחד תחת ישראל 59. המבקש פנה
20 למשיבה כדי לקבל את פרטי אותו גולש. המשיבה הסירה את הדברים שכתב אותו
21 אדם, ומהפרסום האחרון עולה כי אותו צחי200 הוצא מהפורום ע"י מנהל הפורום.
22 עם זאת, המשיבה סרבה לגלות את פרטי הגולש.

23
24 יש לציין שבניגוד להליכים קודמים, בהם התבקש גילוי כתובת ה-IP, ממנה הועלו
25 דברי לשון הרע לרשת, הרי שבמקרה זה על פי תקנון המשיבה בפורום, על כל אדם
26 הרוצה להרשם לפורום, לציין בטופס ההרשמה את שמו וכתובת הדואר האלקטרוני

בתי המשפט

6

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 שלו. על כן הבקשה היא לחשוף את פרטי הגולש, ככל שנרשם בשמו האמיתי או
2 לחלופין את פרטי ספק האינטרנט של אותו גולש, על מנת שיוכל לפנות לספק
3 האינטנט בבקשה לחשוף את כתובת ה-IP בניסיון להגיע לאדם שכתב את הדברים.

4

5

2. הרקע הנורמטיבי

6

א. הפסיקה

7 כפי שציינתי בפתח הדברים זו אינה בקשה ראשונה המגיעה לבתי המשפט לצורך
8 חשיפת שמו של גולש במטרה לאפשר למבקש להגיש תביעה כלפי הגולש בעוולות
9 שונות. יש לציין כי קודם לפסקי הדין שדנו בשאלה זו (לגביהם ארחיב להלן), כבר
10 היה קיים תזכיר הצעת חוק מסחר אלקטרוני (2005), שקבע מבחן מסוים לעניין זה.
11 פסקי הדין שנתנו לקחו בחשבון גם את המגמה העולה מתזכיר הצעת החוק. היום,
12 כאשר השאלה מתעוררת לפני שוב, ועל אף שבכל פסקי הדין שנתנו בנושא, קראו בתי
13 המשפט למחוקק לאמר את דברו, תזכיר החקיקה נותר כתזכיר ואף לא הבשיל
14 לגדר הצעת חוק. בתגובת היועץ המשפטי לממשלה לבקשה זו נאמר כי היועץ
15 המשפטי לממשלה לא ראה לנכון לעשות שימוש בסמכות הנתונה לו ולא ראה לנכון
16 להתייצב בהליך הנוכחי. עם זאת בהמשך התגובה נאמר כי תזכיר חוק מסחר
17 אלקטרוני "עתיד להיות מובא בפי וועדת השרים לענייני חקיקה בהקדם". היינו, על
18 אף שהפסיקה עוסקת בשאלות אלו במשך כשנתיים, המחוקק טרם אמר את דברו.

19

20 בשאלת חשיפת זהות גולשי האינטרנט ניתנו שני פסקי דין מרכזיים, ועוד פסקי דין
21 רבים נוספים בעקבותיהם. ההחלטה הראשונה ניתנה בבש"א (י-ם) 4995/05 **פלונית**
22 **נ' בזק בינלאומי בע"מ** (החלטתי, בכהונתי בבית משפט השלום בירושלים, מיום
23 28.2.06, להלן – "**פרשת פלונית**"). ההחלטה השנייה ניתנה בבר"ע 850/06 **רמי מור**

בתי המשפט

7

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 נ' ידיעות אינטרנט (החלטתו של כב' השופט יצחק עמית, מיום 22.4.07, להלן –
2 "פרשת רמי מור").

3
4 לאור העובדה ששתי ההחלטות הללו דנו בהרחבה בשיקלים השונים הנדרשים
5 לעניין, אסקור בקצרה את פסקי הדין ולא אחזור ואעמוד על אותם שיקולים. עם
6 זאת, מאחר ועברו כשנתיים, המהוות כמעט שנות דור כשמדובר בעידן הדיגיטלי,
7 מצאתי להביא התפתחויות שונות בארץ ובעולם בשאלת ההסדרה המשפטית של
8 רשת האינטרנט בכלל, ושל חשיפת זהות גולשים בפרט.

9
10 **בפרשת פלונית**, השאלה שעמדה לדיון הייתה האם הדין הישראלי מחייב את
11 חשיפת זהות מפרסמי תגוביות (talkback) על ידי ספקיות האינטרנט, אם לאו. בדיון
12 הישראלי, למעט אותו תזכיר הצעת חוק מסחר אלקטרוני, אין בנמצא ולא היו אז,
13 הוראות חוק הנוגעות ישירות לסוגיית השימוש והפרסום באינטרנט. הדיון באותו
14 מקרה היה בשאלת תחולתן של ההוראות הנוגעות ללשון הרע באמצעי התקשורת
15 האחרים גם על האינטרנט, ובשאלה, האם ניתן מכוח הוראות חוק איסור לשון הרע,
16 להורות על חשיפת גולש, כדי שניתן יהיה להגיש נגדו תביעה כאמור.

17
18
19 באותו מקרה, לאחר בחינת המשפט המשווה, ופסיקה לעניין ההתערבות ברשת
20 האינטרנט בהחלטות בנושאים אחרים שהתעוררו בארץ, ולאחר דיון בחופש הביטוי
21 בישראל וחשיבות האנונימיות ברשת לקידומו, קבעתי כי האיזון הראוי הוא להורות
22 על חשיפת זהות הגולשים (או למעשה כתובת ה-IP שלהם ממנה, לעיתים, ניתן

בתי המשפט

8

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 להגיע לגולש עצמו), רק מקום בו העוולה האזרחית מקימה גם עבירה פלילית
2 לכאורה, לפי חוק איסור לשון הרע. קבעתי כי:

3
4 "יש ליתן משקל גבוה לחופש הביטוי באינטרנט, אלא במקרים חריגים בהם
5 ראוי כי זכותו של הגולש לביטוי תיסוג מפני האינטרס שעומד מנגד. אינטרס
6 כזה עשוי להיות אינטרס של הגנת הציבור או שלום הציבור. אלו הם אותם
7 מקרים בהם יתכן שמעשיו של גולש האינטרנט עולים כדי מעשה פלילי, אז
8 ייסוג חופש הביטוי וזכותו לפרטיות. במשפט האזרחי, מדובר במקרים
9 חריגים וקיצוניים ביותר. האיזון הראוי, בהקשר של לשון הרע, כדי לא לפגוע
10 יתר על המידה בשימוש ברשת האינטרנט, יאפשר גילוי באותם מקרים
11 שעשויים להקים אחריות פלילית בגין לשון הרע. כלומר, כאשר מקרה הבא
12 בפני בית המשפט עשוי להקים אחריות פלילית בגין לשון הרע שנעשתה
13 כלפי המבקש, קיים אינטרס ציבורי להגביל את חופש הביטוי באינטרנט,
14 ולתת סעד למבקש."
15

16 בעקבות החלטה זו ניתנו מספר החלטות על פי אותו מבחן בבתי משפט נוספים.
17 בעקבות שתי החלטות של בתי משפט השלום (כב' השופטת אביטל בית-נר וכב'
18 השופטת בטינה טאובר) נדונה השאלה בבקשת רשות לערער **בפרשת רמי מור**.
19 השופט עמית סקר בהרחבה את הפסיקה שנדונה מאז **פרשת פלונית**, והדגיש כי כל
20 בתי המשפט שדנו בשאלה פנו למחוקק בתקווה שיסדיר את העניין בצורה כוללת.

21
22 לעניין חשיפת כתובות הגולשים, קבע השופט עמית קבע כי המבחן שקבעתי **בפרשת**
23 **פלונית**, הוא מבחן צר יתר על המידה (פיסקה 17 להחלטתו). השופט עמית קבע כי
24 כדי שתחשף כתובתו של גולש יש להראות, בראש ובראשונה, כי למבקש הייתה
25 עומדת זכות תביעה כנגד המפרסם לו זהותו הייתה ידועה לו. אולם, בשל האפקט
26 המצנן שעלול להיות על פרסומים חשובים וביקורת ברשת, קבע השופט עמית כי
27 לצורך מתן צו לגילוי כתובת גולש, על המבקש להראות "דבר מה נוסף". השופט
28 עמית לא הגדיר את אותו "דבר מה נוסף", אלא הציע מספר מבחנים, תוך שהוא

בתי המשפט

9

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 מדגיש כי אין מדובר ברשימה סגורה (פסקה 38 להחלטה). בין המבחנים ציין בית
2 המשפט את תום ליבו של התובע; סיכויים טובים לזכות בתביעה; עוצמתו של
3 הביטוי הפוגע; השאלה אם מדובר בפרסום חד פעמי או שיטתי; טיבו של האתר בו
4 פורסם הביטוי הפוגע; האם יש להניח כי הציבור יתן משקל של ממש לדברים.
5 לעניינו, כיון שהמבקש מעיד על עצמו כי הינו איש ציבור, יש לציין כי השופט עמית
6 קבע שיעתרו ביתר קלות לחשיפת גולש שפגע באדם פרטי. כאשר מדובר באישי
7 ציבור ובהתבטאות פוליטית, הנטיה צריכה להיות לעבר האנונימיות בשל חשיבות
8 זכות הציבור לדעת. השופט עמית הוסיף וקבע כי הוא סבור שטרם יורה בית
9 המשפט על חשיפת זהות גולש, על המבקש לנקוט צעדים מטעמו לחשיפת זהות
10 הגולש, ולכלל הפחות, קריאה באותו פורום או אתר לגולש להזדהות בשמו, תוך ציון
11 העובדה שהמבקש עומד להגיש בקשה לעניין זה. כלומר, השופט עמית הקל במבחן
12 המהותי, אך העמיד סייגים פאוצדורלים לחשיפה.
13
14 לאחר פסק דינו של השופט עמית ניתנו שוב פסקי דין של בתי משפט השלום,
15 שחלקם ממשיכים ומאמצים את המבחן שקבעתי בפרשת פלונית וחלקם את
16 המבחנים שקבע השופט עמית בפרשת רמי מור.
17

18 ב. ביקורת אקדמית, דיון ציבורי והצורך בחקיקה
19 יש לציין כי בעקבות שני פסקי הדין נערך דיון ציבורי בעיתונות ובאקדמיה, לרבות
20 ימי עיון האחד באוניברסיטת חיפה בראשות פרופ' ניבה אלקין-קורן ופרופ' מיכאל
21 בירנהק, בנושא "מסחר אלקטרוני", שהתקיים ביום 29.3.06 (לאחר יום העיון
22 הכולל תקצירי ההרצאות: [http://law.haifa.ac.il/events/event_sites/e-](http://law.haifa.ac.il/events/event_sites/e-commerce/)
23 [commerce/](http://law.haifa.ac.il/events/event_sites/e-commerce/). וכן יום עיון בנושא: "האנונימיות ברשת: פרטיות, חופש ביטוי או

בתי המשפט

10

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

- 1 **הפקרות בעידן הווב 2.0**, שנערך ביום 12.4.07 במיכללה למינהל. בדיונים אלו עלו
2 שיקולים שונים וגישות שונות המדגישים את החשיבות בקביעת מדיניות כוללת
3 לגבי הסדרה משפטית של העידן הדיגיטלי.
4
5 כדי להמחיש את החשיבות שבחקיקה מסודרת ומקיפה בנושא, אפנה להחלטה
6 שניתנה ממש בימים אלו ע"י כב' ס' הנשיאה, השופטת זהבה אגי, שנתנה צו לגילוי
7 כתובת ה-IP של גולש לבקשת המבקש באותו עניין וכאשר המשיבה, חברת שידורי
8 קשת בע"מ, השאירה את הבקשה לשיקול דעת בית המשפט (בש"א (שלום ת"א)
9 173154/07 **פריסקו אורן נ' שידורי קשת בע"מ**, החלטה מיום 4.11.07). כלומר
10 השופטת נתנה צו לחשיפת זהות גולש, בהסכמת חברת שידורי קשת, וללא שנערך
11 דיון בשיקולים השונים והאינטרסים הציבוריים המונחים על הכף. אני מדגישה את
12 הדברים כיון שעד להחלטה זו, בכל ההחלטות שניתנו, ספקיות האינטרנט או
13 מנהלות האתרים, המשיבות, התנגדו לבקשות בשם הגולשים האנונימיים. הם
14 התיצבו בבית המשפט בשם האינטרס הציבורי וההגנה על רשת האינטרנט. בעניין
15 **פריסקו** הנ"ל המשיבה לא התנגדה לבקשה, ובהעדר חקיקה המחייבת את בית
16 המשפט לשקול ולאזן בין האינטרסים השונים המונחים על הכף, נתנה השופטת
17 אגי החלטה בת מספר שורות המאשרת את חשיפת כתובת ה-IP מבלי שנשקלו
18 השיקולים הרלבנטיים והאינטרס הציבורי.
19
20 על כן אני חוזרת וקוראת לדיון ציבורי בשיקולים השונים הסדרה משפטית של
21 אספקטים שונים ברשת האינטרנט וחקיקה בנושא שתקבע את האיזונים הראויים
22 לדעת המחוקק בשאלות אלו. בעניין **פלונית** קבעתי, לעניין הצורך בחקיקה מפורשת

בתי המשפט

11

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

ומפורטת, דברים שיפים גם היום, וביתר שאת. ככל שמתרבים המקרים, מתרבה
המבוכה כיון שכל בית משפט קובע מבחנים שונים:

"ככלל, לא ניתן לאתר בישראל שיטה משפטית מגובשת או מדיניות
משפטיות אחידה הנוגעת להחלת כללים משפטיים ברשת האינטרנט. ככל
שנוגע הדבר לחשיפת שמותיהם של גולשי האינטרנט על ידי ספקי
האינטרנט, לא קיימים כל כללים מחייבים או מנחים (למעט תזכיר הצעת
החוק, שטרם נתקבל בכנסת, כך שלא ניתן להסתמך עליו באופן ממשי אפילו
ככלל מנחה). את הפתרון לסוגיה זו יצטרך בית משפט זה למצוא יש מאין,
תוך החלת כללים משפטיים קיימים, והתחשבות בפרשנות שנועדה להם
בפסיקה הישראלית (ובתזכיר הצעת החוק) וכן בשיטות משפט זרות. בעיה
זו הינה מוכרת כאשר מדובר בבעיות שמתעוררות עקב השימוש ברשת
האינטרנט. לבתי המשפט, שלפניהם מגיעים מקרים ספציפיים, בהם
מעורבים אנשים בשר ודם, לא נותר אלא לסמוך על דברי חקיקה שנחקקו
לפני עשרות שנים. בנסיבות אלו, קראו בתי המשפט למחוקק להבהיר את
המצב המשפטי באמצעות חקיקה מקיפה ובהירה. אני מצרפת את קולי לכך.
צפיות ואחידות הפסיקה הינן כללי יסוד במערכת שיפוטית מתוקנת. כלל זה
כמובן שאינו מתקיים בהיעדר כללים מנחים אחידים, ובהתקיים פסיקה רב-
גונית וספורדית."

לאור דברים אלו שכתבתי אז, השופט עמית קבע בהחלטתו כי על אף שעל פי
המבחנים שהציב היה מתיר את הפרסום, ועל אף שהחלטתו ניתנה בבית המשפט
המחוזי בעוד **שפרשת פלונית** נדונה בבית משפט השלום, הרי שמהחלטתו סוטה
מהאקלים המשפטי בעקבות **פרשת פלונית**, נמנע בית המשפט מלחשוף את פרטי
הגולשים באותו עניין. עם זאת, כמובן שהפסיקה שבאה בעקבות פסקי הדין מעידה
על החשיבות והצורך בחקיקה. אמנם, גם לאחר שיחוקק חוק שיסדיר את הנושא,
יהיו פרשנויות של בתי המשפט. אולם אז הבסיס יהיה אחיד, בעוד שכיום נקבעים
מבחנים שונים בבתי המשפט השונים.

בעקבות פסקי הדין והדיון הציבורי בנושא, הציע ח"כ חסון שתי הצעות חוק
פרטיות. האחת, לפיה כל כותב תגובת talkback יצטרך להזדהות: **הצעת חוק**

בתי המשפט

12

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון – זיהוי המגיבים באתרי אינטרנט), התשס"ז -

2006, ולפיה יקבע בחוק כי:

"בלי לגרוע מסמכויות השר לפי סעיף זה, השר יקבע, בתקנות או ברשיון, הוראות לענין חובתו של בעל רשיון מיוחד למתן שירותי גישה לאינטרנט, להבטיח כי באתרי אינטרנט שבהם ניתנת לגולשים האפשרות להגיב על תוכן הידיעות המפורסמות באתר, יידרשו הגולשים להזדהות בדרך שניתנת לאימות באמצעים סבירים כתנאי למתן אפשרות להגיב לתוכן כאמור."

בדברי ההסבר להצעה נאמר כי הפרטים ישמרו אצל ספקית האינטרנט שתהיה רשאית למסור אותם למשל לבקשת אדם הטוען כי יש בהם משום לשון הרע. ה"ח 1637, הונחה על שולחן הכנסת ביום ח' בחשון התשס"ז - 30.10.06. בעקבות תגובות קשות להצעה, כתב יועץ התקשורת של ח"כ חסון, מר משה קלוגהפט, מאמר הנושא את הכותרת "תרגעו" ובו הוא מזמין את כל "השחקנים" באינטרנט לכנס טוקבקיסטים בו ילבנו את הסוגיות שעל הפרק. למאמר: [http://www.israel-](http://www.israel-hason.com/subjects/tiragu.doc)
15 [hason.com/subjects/tiragu.doc](http://www.israel-hason.com/subjects/tiragu.doc). ואכן, ביום 13.12.06 התקיים כנס כאמור. בעקבות הכנס החליט ח"כ חסון לגנוז את הצעתו והקים ועדה שתדון בהסדרה עצמית ברשת (על כך להלן). כיוון שלישיבה שנקבעה לא הגיעו מנהלי או בעלי האתרים הגדולים, החליט ח"כ חסון לחזור לחקיקה ובימים אלו הגיש ח"כ חסון הצעה שנייה לפיה עורכי אתרים גדולים (מעל 50,000 כניסות ביום) ישאו באחריות המשפטית לתגובות (טוקבקים) המתפרסמות בהם. מדובר בהצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון-אחריותן המשפטית של הנהלות אתרי האינטרנט על דברי המגיבים באתריהן), התשס"ז-2006. ה"ח הונחה על שולחן הכנסת ביום ד' האחרון ה-7.11.07 (ההצעה עדיין אינה מופיעה באתר הכנסת. לנוסח ההצעה ראו את אתר הבית של ח"כ חסון: <http://www.israel-hason.com/subjects/internet.doc>).

בתי המשפט

13

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 על פי הצעה זו יהיו אחראיות ספקיות האינטרנט לתוכן המפורסם בתגובות
2 (טוקבקים). בדברי ההסבר נאמר: **"הצעת החוק מחייבת, אפוא, את ספקיות**
3 **האינטרנט ליטול אחריות משפטית וחובה חוקית על תכני תגובות הגולשים, ממש**
4 **כשם שמערכת עיתון, למשל, אחראית על פרסומיהם של עיתונאים ופרשנים."**
5
6 יש לציין כי לדיווחי החדשות שדיווחו על הצעת חוק חדשה זו בעיתונות המקוונת,
7 היו שלל תגובות כנגד ההצעה בשם חופש הביטוי. מכל מקום, ההצעה הראשונה
8 נגזרה, והשנייה טרם קרמה עור וגידים, וכפי שצינתי, תזכיר הצעת חוק מסחר
9 אלקטרוני, עומד על כנו כתזכיר הצעת חוק. לאור האמור, גם החלטה זו תוכרע
10 בהעדר חוק המסדיר את הנושא.

11

12

3. טענות הצדדים

13 הצדדים חוזרים על הטענות שעלו בפסקי הדין ובהחלטות הקודמות של בתי
14 המשפט. **המבקש טוען** כי הכותב או הכותבים הוציאו את דיבתו רעה, כי מדובר
15 בפרסום זדוני ומגמת. לטענתו, הפרסומים האמורים עונים על המבחן המחמיר
16 שקבעתי ב**פרשת פלונית**, וודאי שעומדים במבחן המקל יותר שקבע השופט עמית
17 ב**פרשת רמי מור**.

18

19 **המבקש** מוסיף וטוען, כי במקרה שלו כיון שהינו איש ציבור המתמודד למשרה
20 ציבורית, יש חשיבות יתרה לחשיפת כתובות הגולש או הגולשים כדי שיוכל להגיש
21 נגדם תביעה ולטהר את שמו. המבקש שם את הדגש, מטבע הדברים, על זכותו של
22 אדם לשם טוב, הנגזרת מחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

23

בתי המשפט

14

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 **המשיבה**, במסגרתה מתנהל אותו פורום, מתייצבת בשם האינטרס הציבורי
2 המחייב, לדעתה, הימנעות מהתערבות שיפוטית ברשת האינטרנט. המשיבה,
3 באמצעות ב"כ עו"ד ט' ליבליך, ממשרד מוזר-ליבליך, מדגישה כי היא "אינה מהווה
4 צד ישיר לתלונתו של המבקש" אך מגישה את התגובה לאור "הנזקים שיגרמו
5 לציבור בכללותו". המשיבה, בשם האינטרס הציבורי, מדגישה את חשיבות חופש
6 הביטוי, ותרומת האנונימיות ברשת לכבוד האדם של הגולשים ולדמוקרטיה
7 בכללותה. לטענתה, דוקא במקרים בהם הביקורת נוגעת לאישי ציבור, ובעיקר
8 במקרה כמו זה בו המבקש מעוניין להבחר למשרה ציבורית, יש חשיבות רבה
9 לאנונימיות ברשת. זאת, כדי לאפשר לגולשים למסור מידע לגולשים אחרים
10 בהתייחס למועמדים לבחירה. לטענתה, מקרה זה אינו עומד בקריטריונים של
11 **פרשת פלונית**. אשר ל**פרשת רמי מור**, טוענת המשיבה כי השופט עמית ציין באותו
12 מקרה כי כאשר מדובר בנושאים פוליטיים יש להזהר שבעתיים בחשיפת זהות
13 גולשים. עוד טוענת המשיבה לעניין זה כי השופט עמית קבע פרוצדורה בה צריך
14 מבקש לעמוד קודם שבת המשפט יענה לבקשתו, כאשר אחד התנאים הוא כי
15 המבקש יפנה באותו פורום לגולש, יודיע לו על רצונו לתבוע, ויבקש ממנו לחשוף את
16 זהותו. לדברי המשיבה, המבקש לא עשה זאת, ועל כן, גם לו יאומץ המבחן שקבע
17 השופט עמית, לא יזכה המבקש בסעד.

18

19 **היועץ המשפטי לממשלה** בחר, כאמור, שלא להצטרף לעתירה ורק הפנה את בית
20 המשפט לתזכיר חוק מסחר אלקטרוני, שלדבריו: "עומד להיות מובא בפני וועדת
21 השרים לענייני חקיקה בהקדם".

22

23

4. השיקולים שלעניין חשיפת זהות גולשים

בתי המשפט

15

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 כפי שצינתי, הן בפרשת פלונית, הן בפרשת רמי מור נסקרו בהרחבה השיקולים
2 והאיזונים הנוגעים לחשיפת זהות גולשים. בהחלטה זו אין מקום לחזור על
3 הדברים. כל הנימוקים והשיקולים שזכרו בפסקי דין אלו יפים גם היום.
4
5 לאור האמור, בהחלטה זו לא אחזור על אותם שיקולים שנדונו בעבר, תוך שאני
6 מאמצת אותם, אלא אדגיש את השיקולים המיוחדים לפרשה זו, בה מדובר באיש
7 ציבור המעמיד עצמו לבחירה למשרה ציבורית מזה, ולתושב אותה עיר, המייחס
8 לעו"ד סבו מעשים לא ראויים, שנוגעים לתפקידו כנבחר ציבור.
9
10 לאחר מכן אדון בהתפתחויות שחלו בפסיקה ובדיון הציבורי והאקדמי בשאלת
11 האפשרות להסדרה משפטית-מדינתית של רשת האינטרנט, והיתרונות שבהסדרה
12 כזו אל מול הסדרה עצמית ברשת. דיון זה נדרש כדי לחזק את העמדה אותה הבעתי
13 בפרשת פלונית לפיה יש להותיר התערבות משפטית-מדינתית רק במקרים
14 החריגים.
15
16
17
18

5. האנונימיות ברשת, הדמוקרטיה וחופש הביטוי כשמדובר באישי ציבור

19 א. אישי ציבור ונבחר ציבור
20
21 הן בפרשת פלונית, הן בפרשת רמי מור דובר היה בתובעים ונתבעים פרטיים.
22 בפרשת פלונית מדובר היה בהשמצות אישיות, כאשר הרקע הנטען היה קידום
23 בעבודה של המבקשת שם, על פני מי שלכאורה כתב את הדברים אותן השמצות.

בתי המשפט

16

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 **בפרשת רמי מור** מדובר היה במטפל שעל פי הטענה מתחרה עסקי השמיץ אותו.
2 המקרה שלפניי שונה, במובן זה, שהדברים המיוחסים לעו"ד סבו נכתבו בפורום
3 קריית אונו, כאשר המבקש כיהן בעבר כחבר מועצת העיר, ומעוניין להיבחר ולכהן
4 כראש העירייה. לדבריו, כוונתו היא להתמודד לתפקיד זה בבחירות הקרובות.
5 הדברים שמייחס הכותב או הכותבים למבקש, עו"ד סבו הם שעבר עבירה על חוקי
6 הבניה (הקמת פרגולה ללא אישור) ו"הסדיר" את הדברים מכוח היותו חבר בועדות
7 התכנון ומכיר את הנפשות הפועלות, כי העסיק כאיש יחסי ציבור אדם שנחשד כי
8 במהלך מסע בחירות קודם צייר צלבי קרס על מכוניתו של אחד המתמודדים, וכי
9 אישר, אולי שלא כדין פרויקטים שונים לבניה, כשהיה חבר ועדות התכנון. אמנם,
10 מדובר במעשים חמורים, אך אלו בדיוק מסוג הדברים שאנשים בפורום, תושבי
11 קריית אונו היו מעוניינים לדעת, לגבי מי שעומד להתמודד על ראשות העירייה. יש
12 להדגיש כי הכותב או הכותבים לא הפיצו את הדברים בפורום ארצי רחב, אלא
13 בפורום רלבנטי מצומצם. עוד יש לציין כי ביקשו מעו"ד סבו, שבעבר כתב באותו
14 פורום, כי ישיב לדברים. עו"ד סבו בחר לא לעשות כן.

15

16

17 על חשיבות חופש הביטוי בהקשר של אישי ציבור ונבחרי עם, עמד כב' הנשיא משה
18 לנדוי, הרבה לפני עידן האינטרנט, בד"נ 9/77 **חברת החשמל לישראל בע"מ נ' עיתון**
19 **הארץ בע"מ**, פ"ד לב (3) 337 בעמ' 351, אך דברים שאמר אז יפים וראויים גם היום:

20

21 "ביחס להיקף הזכות להבעת דעה [ההדגשה במקור – מ' א' ג'] בתום-לב
22 (להבדיל מהצגת העובדות) מוכן אני לקבל... שהוויכוח בעניינים ציבוריים
23 השנויים במחלוקת מותר לו להיות 'uninhibited, robust and wide-
24 open' (ללא מעצורים, ללא איסתניסיות ופתוח לרווחה). הדבר דרוש כדי לא
25 לחסום בירור חפשי של פלוגתות מדיניות ואחרות שלציבור עניין בהם. כאן
26 גובר חופש הביטוי על המגמה להגן על שמו הטוב של הפרט"

בתי המשפט

17

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1
2 בע"א 214/89 אבנרי נ' אברהם שפירא (להלן "פרשת אבנרי"), פ"ד מג (3) 840,
3 נדונה בקשתו של המשיב, אברהם שפירא, שהיה איש ציבור ובין השאר חבר אגודת
4 ישראל, למנוע הוצאתו של ספר שכתב המערער על דמותו, ובו, לטענתו הוציא דיבתו
5 רעה. הספר היה אמור להתפרסם מספר ימים לפני הבחירות לכנסת. המערער טען
6 להגנת "אמת דיברתי". בית המשפט דן באיזון שבין חופש הביטוי לזכות לשם טוב.
7 הנשיא ברק אישר סופו של דבר את הפרסום באמרו (בעמ' 875 לפסק הדין):

8
9 "מכאן גם תפיסתי, כי במקרה של ספק עדיף "לטעות" לטובת חופש
10 הביטוי. אם נטיל על סופרים, מחברים, עיתונאים ומפרסמים אחרים את
11 הנטל להגיש את דברם לעיון מוקדם, אם נאפשר הוצאות ציווים לשעה רק
12 משום שהם סירבו לכך, אם נמחק הגנתם רק משום שהם עמדו על זכותם
13 לומר את שבלבם ולשאת באחריות לכך - אם נעשה את כל אלה, נאפשר
14 היום סטייה מחופש הביטוי שתוצאותיה בעתיד מי ישרן."

15
16 אמנם, במקרה שלנו האיזון שונה מעט ונוגע לאנונימיות ברשת. האנונימיות ברשת,
17 על אף הבעיות שבה חשובה ועומדת בבסיס יתרונות הרשת. כפי שדימו זאת
18 במאמר: Ian Kerr and Alex Cameron, "NYMITY, 2P2 & ISPs, Lessons
19 from BMG Canada Inc. v. John Doe" in: Privacy and Technological of
20 Identity: A Cross-Disciplinary Conversation, (Katherine J. Strandburg,
21 Daniela Stan Raicu, eds., New York, 2005) 1, 3:

22 "Anonymity is like the Duke's toad – ugly and venomous, and
23 yet it wears a precious jewel in its head. Ugly and venomous,
24 because it disables accountability and enables
25 wrongdoing...Though dangerous, anonymity is at the same time
26 precious. It is Plato's *pharmakon*; a drug that is both poison and

בתי המשפט

18

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 remedy... Anonymity facilitates the flow of information and
2 communication on public issues, safeguards personal reputation
3 and lends voice to individuals speakers who might otherwise be
4 silenced by fear of retribution".
5

6 מאחורי האנונימיות עומדים, כאמור, ערכים חשובים כמו כבוד האדם של הגולש,
7 זכות הציבור לדעת, חופש הביטוי, והתרומה למשטר הדמוקרטי. על כולם עמדתי
8 בהרחבה בפרשת פלונית והם מהווים את הבסיס להחלטה זו, (אך ראו לעניין זה
9 עוד: Tal Z. Zarsky, "Thinking Outside the Box: Considering
10 Transparency, Anonymity and Pseudonymity as Overall Solutions to the
11 Problem of Information Privacy in the Internet Society", 58 U. of Miami
12 L. Rev. (2004) 1301, שם מפרט המחבר מעמ' 1336 ואילך את החסרונות
13 והיתרונות של אנונימיות הגולשים ברשת).
14

15 לענייניו, קבע בית המשפט העליון כי יש לקחת בחשבון, בעילות לשון הרע, מלבד
16 זכויות הצדדים, גם אינטרסים של הציבור בכללותו.

17
18 השופט ברק קבע (בעמ' 856 לפסק הדין):
19

20 בהפעלת שיקול-דעתו, על בית המשפט להתחשב בשני פרמטרים
21 עיקריים. האחד, האינטרסים והערכים הבאים לידי התנגשות. כאשר
22 התביעה היא בגין לשון הרע, ערכים ואינטרסים אלה הם שמו הטוב של אדם
23 מזה וחופש הביטוי מזה.....בהקשר זה מתעוררת השאלה, אם רשאי בית
24 המשפט להתחשב, בצד האינטרסים של הצדדים, גם באינטרס הציבורי
25 בקיומם ובהגשמתם של אינטרסים אלה. בעניין זה הדעה המקובלת, הן
26 באנגליה והן בארצות-הברית, הינה, כי בית המשפט רשאי להתחשב
27 במסגרת שיקוליו לציווי לשעה גם באינטרס הציבורי.

בתי המשפט

19

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1
2 השופט ברק קבע כי חופש הביטוי משתרע גם על דברים שאינם אמת ומהווים לשון
3 הרע "גישתנו לסוגיית ה'כיסוי' היא מרחיבה. חופש הביטוי משתרע על כל ביטוי, בין פוליטי,
4 בין ספרותי, בין מסחרי ובין אחר במסגרת חופש הביטוי אין בוחנים אם הביטוי הוא אמת או
5 שקר. על-כן, עקרונית, גם ביטוי שיש בו לשון הרע 'מכוסה' על-ידי חופש הביטוי ... " (שם
6 בעמ' 159). בית המשפט הוסיף ובחן את הערכים הבאים לידי התנגשות במקרה זו
7 בו מדובר באיש ציבור, וקבע כי במקרים אלו יש לתת משקל נכבד לחופש הביטוי
8 (בעמ' 864 לפסק הדין):

9
10 "באיזון זה בין הערך האישי והציבורי לשם טוב לבין הערך האישי
11 והציבורי לחופש הביטוי יש ליתן משקל מיוחד לערך בדבר חופש הביטוי.
12 בעיקר יש ליתן משקל מיוחד זה כל הנוגע לחופש הביטוי לענייני הציבור
13 ולגופים ולאנשים הנושאים משרות ציבוריות, או שהם בתפקידים שלציבור
14 עניין בהם. הטעם לכך הוא כפול: ראשית, בשל חשיבותו הרבה של חופש
15 הביטוי, כתנאי חיוני למשטר דמוקרטי. חופש הביטוי מאפשר החלפה של
16 דעות, המאפשרת מצדה עיצוב של ההשקפות הפוליטיות המעצבות את
17 המשטר....דברים אלה תופסים במיוחד לעניין חופש הביטוי באשר לנושאים
18 ציבוריים ובאשר לאנשים התופסים עמדות ציבוריות. אין אפשרות לנתק דיון
19 חברתי בעמדות וברעיונות, שיש לציבור עניין בהם, מדיון רציני בבעלי
20 העמדות ובהוגי הרעיונות. בתחום הציבורי והפוליטי קשה לנתק את הקשר
21 בין הדעה לבין מי שמביע אותה. מכאן הצורך החברתי לאפשר חופש לא רק
22 באשר לדעות אלא גם באשר לנושאי משרה המשמשים להן שופר. אכן,
23 דווקא תחום ציבורי זה חיוני ליתן משקל מירבי לחופש הביטוי, שכן בתחום
24 זה מעוצבת התפיסה החברתית והמדינית הקובעת את כיוונה של החברה.
25 דווקא בתחום זה הופכת חירות הביטוי לפגיעה במיוחד, בשל הנטייה לראות
26 בצמצומה פתרון קל לבעיות חברתיות שהפתרון הראוי להן נמצא במקום
27 אחר. שנית, גופים ואנשים, הנושאים במשרת ציבוריות או בתפקידים
28 שלציבור עניין בהם, נוטלים על עצמם מעצם מעמדם ותפקידם סיכונים
29 הקשורים בהתנכלות לשמם הטוב. כמובן, אין בכך כדי להצדיק פגיעה בשם
30 הטוב, שהוא היקר בנכסיהם, אך יש בכך כדי להחליש את המשקל שיש
31 ליתן לשיקול זה ביחס לחופש הביטוי [הדגשות שלי – מ' א' ג'].
32

בתי המשפט

20

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפני: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

בהמשך מציין השופט ברק כי: "התגובה הראוי ללשון הרע היא בחשיפת השקר שבה ובהוצאת האמת לאור. והנה, דווקא לאיש הציבור הכלים, הידע והנגישות לאמצעי התקשורת, ובכוחם של אלה היכולת בידו - יותר מאשר לאיש "הפרטי" - להגן כראוי על שמו הטוב." ומוסיף ומסכם כי: "הנה כי כן, באיזון הראוי בין חופש הביטוי בכלל וחופש הביטוי בענייני ציבור בפרט מזה, לבין השם הטוב בכלל ושמו הטוב של איש ציבור בפרט מזה, יש ליתן משקל רב לאינטרס הציבורי בהחלפה חופשית של מידע בענייני ציבור הנוגעים לאישי ציבור. על רקע תפיסה זו נעבור עתה לבחינת השימוש בשיקול הדעת השיפוטי במתן ציווי לשון הרע". (לעיל, שם).

לביקורת על הלכה זו ראו: אריאל בנדור, "חופש לשון-הרע", משפטים כ', תשנ"א, 561. לביקורת וסקירת הפסיקה בהקשר של חופש הביטוי ראו עלי זלצברגר ופניה עוז-זלצברגר, "מסורת חופש הביטוי בישראל" בתוך: מיכאל בירנהק, עורך, שקט, מדברים! התרבות המשפטית של חופש הביטוי בישראל (תל-אביב, תשס"ו-2006, להלן: "בירנהק, שקט מדברים!"), 27 (להלן: "זלצברגר ועוז-זלצברגר, חופש הביטוי"), עמ' 47-62. עוד ראו לביקורת על ההנמקות לחופש הביטוי אביחי דורפמן, חופש הביטוי: בין ייצוג לאיבוד, בתוך: בירנהק, שקט מדברים!, 433, 442.

רשת האינטרנט תורמת לדמוקרטיה, בכך שהיא מאפשרת לאנשים רבים השתתפות בשיח הציבורי. מסכימה אני לדבריו של: Jack M. Balkin, "How Rights Change: Freedom of Speech in the Digital Era" Sydney L. Rev. 1 (2004) (להלן: "בלקין, זכויות משתנות בעידן דיגיטלי"). בפתח המאמר מבהיר המחבר את חשיבות ההשתתפות בשיח הציבורי:

"Technological change, spurs social conflict, which is fought out in law and in the discourse of rights. The new digital

בתי המשפט

21

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 technologies change the social conditions of speech. They create
2 new forms of contention between ordinary individuals, who now
3 possess tremendous new opportunities to communicate and
4 create, and the information industries, who want to expand
5 markets and maximise profits from the same technologies. These
6 conflicts will be fought out in debates over the free speech
7 principle. Hence, in light of these changed circumstances, we
8 must pay careful attention to the goals of freedom of speech in
9 the digital age. In my view, the point of free expression is to
10 promote a democratic culture, a culture in which ordinary
11 individuals are free to create, innovate, and participate in the
12 processes of meaning-making that in turn constitute them as
13 individuals."

14 [הדגשות שלי – מ' א' ג'].

15
16 היום, יותר מאשר בעבר, באמצעי תקשורת ההמונים, יש לאנשים רבים גישה לרשת
17 האינטרנט. לאיש הציבור יש גישה הן לרשת האינטרנט, הן לאמצעי תקשורת
18 אחרים כמו עיתונות, ובמקרה זה עיתונות מקומית. איש הציבור יכול להשמיע קולו
19 ולהפריך טענות המושמעות נגדו. כך נקבע כאשר היה מדובר בכלי תקשורת
20 ריכוזיים, כך, על אחת כמה וכמה כאשר מדובר ברשת האינטרנט בפורום שהמבקש
21 היה שותף לו. הנה, במקרה שלפניי, הכותב קורא בכל הפרסומים למבקש כי יפריך
22 את דבריו או ייתן לו תשובות. המבקש בחר שלא לעשות כן, לא באותו פורום, ולפי
23 דבריו הוא, גם לא בכל מקום אחר. זאת, על אף העובדה שבעבר עשה המבקש
24 שימוש באותו פורום בדיוק כדי לעודד גולשים להעלות בעיות מוניציפליות בקרית
25 אונו. כפי שאמר נשיא ארה"ב, הארי ס. טרומן: "אם אינך יכול לסבול את החום –
26 צא מהמטבח". המבקש נכנס למטבח הפוליטי ככלל, וכתב בפורום בפרט, כעת
27 כשאחרים עושים שימוש בפורום, אין לו להתלונן.

בתי המשפט

22

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

ב. אפקט מצנן: החשש כי חשיפת פרטי גולשים תביא לירידה בהשתתפות בשיח הציבורי

ברשת פלונית ציינתי כי לכלל משפטי המקל על חשיפת פרטי גולשים עלול להיות אפקט מצנן (chilling effect). גולשים יחששו להתבטא ברשת פן יחשפו פרטיהם. זאת, גם כאשר הגולש מאמין באמת ובתמים בדברים שפרסם ובחשיבותם, אך אינו מוכן להיחשף בשמו פן יבולע לו בצורה זו או אחרת. דוגמא לפרשיה שהועלתה ברשת האינטרנט וכמעט הביאה להתפטרות נשיא ארה"ב היא הפרשה הידועה בכינוי "פרשת מוניקה לוינסקי". במקרה זה אדם בשם מאת'יו דראדג', תושב קליפורניה פרסם ידיעה באתר הבית שלו (The Drudge Report), לפיה השבועון ניוזוויק נמנע מלפרסם ידיעה על קשר מיני בין הנשיא למתמחה בבית הלבן. בתוך שעות הגיעה הידיעה לכל כלי התקשורת, ופרשת "מוניקה לוינסקי" החלה להתגלגל. אין ספק, כי ידיעה כזו מהווה על פניה לשון הרע. העיתון ניוזוויק משיקוליו הוא נמנע מלפרסם. לחיסיון המקורות יש חשיבות עצומה. גם פרשת ווטרגייט, בסופה נאלץ הנשיא ניקסון להתפטר נחשפה ע"י אדם שנודע בכינויו "גרון עמוק" שזהותו אינה ידועה עד היום (לניתוח המקרים הללו ראו: מיכאל בירנהק, "אתיקה עיתונאית ברשת: על הסדרה פרטית, חופש העיתונות, כוח ותחרות" פתו"ח, גיליון 5, 173 (להלן: "**בירנהק, אתיקה עיתונאית ברשת**"), שם בעמ' 174.

אכן, החשש מאפקט מצנן, ומחשש להתבטא ולפרסם פרסומים חשובים הוא חשש ממשי. עמד על כך כב' השופטת אור בדנ"א 7325/95 **ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס**, פ"ד נב (3) 1, בעמ' 44:

בתי המשפט

23

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 "החשש פן החמרת הדרישות להגנת האמת בפרסום והחלשתה של הגנה זו
2 יפגעו בחופש הביטוי אינו חשש ערטילאי. מחקר אמפירי שבחן את העניין
3 מצביע על כך שלדיני לשון הרע עשויה להיות השפעה ניכרת על התנהגותם
4 של כלי התקשורת, וכתוצאה מכך על המידע המובא לידיעת הציבור."
5

6 הדברים נאמרו שם לעניין הגנת אמת בפרסום, אך הם יפים גם לענייננו. יש לזכור כי
7 הדין בענייני לשון הרע וחופש הביטוי, לרבות בשאלה שלפניי – חשיפת זהות
8 גולשים, בהחלט משפיעה על התנהגות צרכני האינטרנט (לעניין פסק דין קראוס
9 והשלכות פסק הדין על כוחה של העיתונות ראו: י' זמיר, העיתונות הכתובה – כוח
10 וביקורת", **משפט וממשל** ו' (תשס"א-2001) 179, 196). בהקשר זה של ייחוס
11 מחדלים או עבירות לכאורה לאיש ציבור המעמיד עצמו לבחירות למשרה ציבורית,
12 אין להרתיע אזרחים מפני חשיפת מעשים כאלו, ע"י האפשרות כי יחשפו לתביעת
13 לשון הרע.
14

15 בעבר, טרום עידן האינטרנט, הייתה קריאה להסדיר במידה מסוימת את תחום
16 התקשורת והביטוי. זאת, על מנת לאפשר לאזרחים רבים, ולמגוון דעות להישמע
17 באמצעי תקשורת ההמונים (ראו לעניין זה את ספרו המרכזי של Alexander
18 Meiklejohn, **Political Freedom, The Constitutional Powers of the**
19 **people** (New York, 1960) 26, שהציב את הטיעון המרכזי בעניין זה לפיו יש
20 לדאוג כי: **"everything worth saying shall be said"** (לניתוח גישה זו ראו:
21 **בלקין, זכויות משתנות בעידן דיגיטלי**, שם בעמ' 8 למאמר וכן גיא פסח, "משאבי
22 ביטוי – קווים לדמותם ומתווה להקצאתם", בתוך: **בירנהק, שקט מדברים!**, להלן
23 **"פסח, משאבי ביטוי"**), 229, 330, בעיקר ה"ש 84 והאסמכתאות שם).
24

בתי המשפט

24

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 גישה זו התפתחה עם התפתחות שידורי הטלוויזיה ואמצעי תקשורת ההמונים
2 שהכתיבו במידה רבה את סדר היום הציבורי (ראו לעניין זה: McCombs, M. E. &
3 Shaw, D.L., "The Agenda Setting Function of the Press" (1972) **Public**
4 **Opinion Qur.**, 36). אכן, קביעת סדר היום החברתי, באמצעות סדר היום
5 התקשורתי היא אחד התפקידים המרכזיים של אמצעי תקשורת ההמונים (ראו
6 הגדרת סדר יום תקשורתי – Media Agenda Setting **בלקסיקון לתקשורת**,
7 בעריכת פרופ' יחיאל לימור, פרופ' חנה אדוני ומר רפי מן (ישראל, 2007) להלן-
8 **לימור אדוני ומן, לקסיקון לתקשורת**) גישה זו שמה דגש בשמירה על זכותו של כל
9 פרט בחברה ליטול חלק באופן חופשי בשיח הציבורי (גיא פסח, "הבסיס העיוני של
10 **חופש הביטוי**", **משפטים** לא' (תשס"א) 895, 921-930, להלן: "**גיא פסח, הבסיס**
11 **העיוני של חופש הביטוי**"). למעשה הדיון בשאלה זו ממשיך עד היום, שכן, על אף
12 האינטרנט, עדיין אמצעי תקשורת ההמונים מכתיבים עדיין, במידה רבה את סדר
13 היום הציבורי (ראו בהרחבה לעניין זה: Jack M. Balkin, "Digital Speech and
14 *Democratic Culture: A Theory of Freedom of expression for the*
15 *Information Society*", 79 N.Y.U.L. Rev. 1, 6 (2004). להלן: "**בלקין, ביטוי**
16 **דיגיטלי**" עוד ראו **בלקין, זכויות משתנות בעידן דיגיטלי**, בעמ' 2).
17
18 רשת האינטרנט תרמה לקידום מטרה זו ומאפשרת לאזרחים להשתתף בשיח
19 הציבורי. הדבר חשוב במיוחד בנושאים ציבוריים כמו פוליטיקה, אקטואליה
20 ותכנים נוספים הנדרשים לקיומו של שיח במדינה דמוקרטית. בהגדרת הערך
21 "**אינטרנט**" (לימור, אדוני ומן, **לקסיקון לתקשורת**, בעמ' 34, נאמר:

בתי המשפט

25

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 "חוקרי התקשורת מדגישים את ממד הדמוקרטיזציה המאפיין את
2 האינטרנט: בניגוד לאמצעי תקשורת המונים אחרים, הנמצאים בבעלות
3 ובשליטה של גורמים פוליטיים, אידיאולוגיים או עסקיים, יכול כל אדם
4 להקים אתר ולהפיץ את דבריו ברשת. במקביל, משטרים וגורמים אחרים,
5 המבקשים למנוע הפצת מידע, מתקשים להגביל את הגישה למידע המופץ
6 באמצעות האינטרנט."

7

8 עוד עמדו על כך קרין ברזילי-נהון וגד ברזילי, במאמרם "חופש הביטוי המעשי
9 והמדומיין באינטרנט: על בטלותה והולדתה המחודשת של הצנזורה" בתוך: מיכאל
10 בירנהק, עורך, שקט, מדברים! (להלן "ברזילי-נהון וברזילי, חופש הביטוי
11 באינטרנט"), 483, 491 על תוכן הפורומים, וכזכור, כאן מדובר בפורום קריית אונו,
12 כאשר המבקש מעמיד עצמו לבחירה לכהונת ראש העיר:

13 "קהילות וירטואליות מהוות קרקע פורייה לחופש ביטוי בנושאים רגישים
14 ובעלי חשיבות ציבורית עליונה. חלק משמעותי ביותר של הויכוחים
15 הציבוריים מתחולל כיום במרחבים קהילתיים של הרשת הוירטואלית"

16

17 למעשה גם אלו התומכים בהתערבות בחופש הביטוי למשל למניעת עוולות כגון לשון
18 הרע, מסכימים כי החשיבות המרכזית היא לחופש הביטוי בהקשרים הפוליטיים
19 (ראו: גיא פסח, הבסיס העיוני של חופש הביטוי, שם בעמ' 904, ה"ש 41-45
20 והאסמכתאות שם).

21

22 כפי שציננתי, השופט עמית בפרשת רמי מור, ציין כי האיזון צריך להשתנות כאשר
23 מדובר בחופש הביטוי ואנונימיות בנושאים פוליטיים ובעניינם של נבחר ציבור.
24 בניגוד לטענת המבקש, כי דווקא במקרים אלו יש להקל בתנאים לחשיפת זהות
25 הגולשים, קבע השופט עמית, כאמור, כי במקרים אלו יש להחמיר בתנאים, שכן

בתי המשפט

26

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 לחשיפת זהות גולשים במקרים אלו יהיה אפקט מצנן וייתכן שאנשים ימנעו
2 מחשיפת שחיתויות והשתתפות בשיח הציבורי הדמוקרטי לאור זאת.
3
4 לעניין זה מצטרפת אני לדבריו של השופט עמית. סבורה אני כי כאשר מדובר
5 בחשיפת שחיתויות לכאורה של איש ציבור, או מועמד לבחירות למשרה ציבורית,
6 ככלל, אין לאפשר חשיפת פרטים של גולשים, בעיקר כאשר, כפי שבמקרה שלפנינו,
7 הפרסום אינו פוגע במיוחד ומתייחס לאירועים ספציפיים וממוקדים, ונעשה בפורום
8 הרלבנטי.
9 על כן דווקא כשמדובר במי שמעמיד עצמו לבחירה כראש עירייה, יש להעדיף את
10 חופש הביטוי, שהוא אחד הערכים החשובים ביסוד האנונימיות ברשת, ולא לאפשר
11 למבקש לחשוף את שם הגולש או כתובת ה-IP שלו.
12

6. הקשיים באכיפה משפטית ברשת

13 א. האם חשיפת פרטי ה-IP תביא לחשיפת זהות הגולש
14
15 בהחלטות הקודמות נערך דיון בשאלה האם יש מקום לחשוף את זהות הגולשים או
16 כתובתם, מתוך ידיעה שלא בכל מקרה תביא חשיפת הכתובת לחשיפת האדם
17 שמאחורי הפרסום. כך, יכול אדם להירשם תחת שם בדוי לפורום תחת כתובת דואר
18 אלקטרוני בדויה, או לפתוח לו בכל פעם כתובת דוא"ל חדשה, שגם פרטיו שם יהיו
19 בדויים. כך גם כתובת ה-IP, יכולה להיות של חברה גדולה, שם עובד הגולש, או קפה
20 אינטרנט. כיום קיימות גם תוכנות בעזרתן ניתן להסוות את כתובת ה-IP, כך שספק
21 האינטרנט לא יוכל לזהות את פרטי הגולש שמאחורי הכתובת. בפרשת פלונית
22 קבעתי כי השאלה של חשיפת פרטי גולשים היא שאלה עקרונית, שיש לדון בה אף
23 אם בסופו של יום לא יגיע המבקש לאדם שפרסם את הדברים. אולם, כיום, משחלף

בתי המשפט

27

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 זמן, ואפשרויות ה"הסתתרות" התפתחו, העובדה שניתן בקלות יחסית להישאר
2 אנונימיים, משפיעה גם על השיקולים האם ומתי להורות על חשיפת פרטי הגולשים.
3 אבהיר את דבריי.

4
5 הגולש התמים, שנכנס למחשב האישי שלו (שכתובתו ידועה לספק האינטרנט וכך
6 גם פרטיו), וכותב לו בפורומים בצ'טים או בתגובות, אליו ניתן יהיה להגיע בקלות
7 ולחשוף את זהותו. אולם, גולש אחר, בעל כוונות זדון, המעוניין בכוונת מכוון
8 להכפיש אדם או בית עסק, ירכוש לו תוכנה המאפשרת חסימת כתובת ה-IP, או
9 שיסור לקפה אינטרנט ומשם יכפיש כרצונו. כלומר, כלל שיאפשר התערבות וחשיפה
10 יביא לכך שנביא לחשיפה דווקא של אותם גולשים תמימים שלא טרחו להסוות
11 עצמם, בעוד שדווקא מי שמתכוון להכפיש, או לבצע עוולה אחרת ועושה זאת
12 במכוון, לא ייחשף. אם כך הם פני הדברים, ולאור החשש מאפקט מצנן, אולי עולה
13 החיסרון שבחשיפה על היתרונות שבה.

14
15 ב. האפשרות אכיפה מדינתית ברשת גלובלית?
16 "גבולות מדיניים אינם אפילו גבשושית האטה על אוטוסטראדת המידע" (ציטוט
17 מתוך **לימור, אדוני ומן לקסיקון לתקשורת**, בהגדרת האינטרנט) קושי נוסף
18 בחשיפת פרטי גולשים, נובע מהעובדה שחקיקה המאפשרת חשיפה כזו היא
19 מדינתית, בעוד שהרשת היא גלובלית. הגלובליות של רשת האינטרנט מקשה גם
20 היא על האכיפה. לאחרונה התעוררו מספר מקרים בהם צווים של בתי משפט
21 במדינה אחת לא נאכפו משם שספקי האינטרנט או השרתים ועליהם החומר המפר
22 היו במדינה אחרת שם החוק שונה. כיום, ניתן להתקשר עם ספק שירות במדינה
23 זרה, או לשמור את החומר המפר על שרתים במדינה זרה, בה החקיקה מגנה יותר

בתי המשפט

28

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 על חופש הביטוי וכתוצאה מכך על האנונימיות ברשת. כפי שמציינים ברזילי-נהון
2 וברזילי, חופש הביטוי באינטרנט, בעמ' 490: "הקושי של המדינה לווסת את חופש
3 הביטוי באינטרנט אינו מתמצה במעשה האכיפה עצמו, אלא הוא תוצר של בעיות
4 של סמכות אכיפה וריבונות בעולם מקוון".

5
6 ואכן, התעוררו שני מקרים ידועים בהקשר זה. הראשון, מקרה בו הורה בית
7 המשפט הצרפתי לחברת Yahoo למנוע מסחר בפריטים נאציים באתר מכירות
8 פומביות דיגיטלי שניהלה, כיון שגולשים צרפתיים יכולים להשתתף במסחר כזה.
9 שכן, תכנים נאצים בכלל וסחר בפריטים נאציים בפרט, אסורים על פי חוקי צרפת.
10 Interim Order, Ligue Contre le Racisme et l'Antisemitisme v. (ראו:
11 Yahoo! Inc., No. Rg. 00/05308 (T.G. I. Paris, Nov. 20, 2000). החברה
12 האמריקנית סרבה בטענה כי בהעדר גבולות ברשת לא ניתן למנוע סחר כזה המותר
13 לפי חוקי ארה"ב. חברת Yahoo פנתה לבית משפט בארה"ב וזה קבע כי פסק הדין
14 הצרפתי אינו אכיף בארצות הברית. פסק דין זה בוטל מאוחר יותר (ראו: Yahoo!
15 Inc. v. La Ligue Contre le Racisme et l'Antisemitisme, 379 F. 3d. 1120
16 ((9th Cir. 2004).

17
18 לאחרונה, התפרסמו ידיעות על מקרה בו סירבה חברת גוגל לכבד צו לחשיפת
19 כתובת גולש שנתן בית משפט בברזיל בטענה כי היא כפופה לחוקי קליפורניה, כאשר
20 החומר הפוגע נמצא על גבי שרת בארה"ב. בכתבתם של Antonio Regakado &
21 Kevin J. Delaney, "Google Under Fire over Controversial site", Wall
22 Street Journal, 19.10.2007, מציינים הכתבים:

בתי המשפט

29

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 “Under direction from Google's U.S. headquarters, Mr.
2 Hohagen refused to accept the subpoenas. Google's chief legal
3 officer, David Drummond, traveled to Brazil to explain the
4 situation. In April 2006, Mr. Drummond testified at a
5 congressional hearing requested by Mr. Tavares. He said Google
6 wished to assist authorities, but Orkut data were all stored on
7 computer servers located in the U.S. Therefore, he said, the data
8 were subject to U.S. laws, not Brazilian ones. Those laws include
9 strict protections on users' private data and typically don't allow
10 Google to reveal private communications without a user's
11 express consent, except under very limited conditions and when
12 ordered by a U.S. judge. And some crimes being investigated by
13 Brazilian authorities -- like racist speech -- aren't crimes in the
14 U.S. If Google met Brazilian demands, what would it do if Saudi
15 Arabia, where homosexuality is a crime, began asking it to
16 unmask gay users?”

17 (הדגשות שלי – מ' א' ג').

18
19 [http://online.wsj.com/public/article/SB119273558149563775-](http://online.wsj.com/public/article/SB119273558149563775-6_LyeLHpy85P7ZUe7ryt_g_bfMI_20081018.html)

לכתבה:

20 [6_LyeLHpy85P7ZUe7ryt_g_bfMI_20081018.html](http://online.wsj.com/public/article/SB119273558149563775-6_LyeLHpy85P7ZUe7ryt_g_bfMI_20081018.html)

21
22 על הקושי שבאכיפה מדינתית מהסיבות הללו עמדה ניבה אלקין קורן במאמרה
23 Niva Elkin-Koren, "Making Technology Visible: Liability of Internet
24 Service Providers for Peer-to-Peer Traffic", 9 N.Y.U. Jr. of Legislation
25 and Public Policy 15 (2006) (Hereinafter: "Elkin-Koren, Making
26 Technology Visible"), at p. 17:
27

בתי המשפט

30

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 "Policies governing injurious content are also necessary in other
2 contexts. The interactive online environment allows all users to
3 make their content available. Some content, however, is
4 harmful. From defamatory statements posted in chat rooms, to
5 consumer fraud and the disclosure of individual users' private
6 information, content distributed online may threaten interests
7 that deserve protection. Consequently, policymakers are seeking
8 practical solutions for governing the increasing volume of
9 injurious content that is distributed online. Enforcement by
10 private gatekeepers becomes attractive as the global nature of
11 the Internet challenges existing law enforcement authorities and
12 legal institutions. The cross-border nature of the Internet
13 weakens the effectiveness of regulation by making it more
14 difficult to identify injurers and bring them to justice. The
15 global nature of the Internet further weakens the legitimacy of
16 regulation that would be justifiable within territorial borders. "

17 כפי שמציין בירנהק, אתיקה עיתונאית ברשת, בעמ' 183:

19 "אמנם, במקרים מסוימים, הסביבה הטכנולוגית החדשה עוררה קשיים
20 משפטיים לא מוכרים, או העצימה קשיים מוכרים, כך שהשינוי הכמותי
21 הפך לשינוי איכותי...במצבים כאלה, הטכנולוגיה הדיגיטלית קוראת תגר על
22 המושגים המשפטיים והערכיים הקיימים, ואנו נדרשים לעצב מדיניות
23 חדשה לאיומים החדשים... גם אם הטכנולוגיה כפופה לערכים ולמשפט, אין
24 משמעות הדבר שהמשפט הקיים מתאים לטכנולוגיה, או שהערכים חסימים
25 מפני שינויים"
26

27
28 כתוצאה משינויים אלו יש הסבורים כי אין מקום להסדרת נושאים אלו באמצעות
29 משפט מדינתי, ויש מקום לעבור לכללים הנוגעים להסדרה עצמית (על כך בהרחבה
30 להלן).
31

בתי המשפט

31

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 זיטריין פותח את מאמרו בנושא Jonathan Zittrain, "A History of Online
2 Gatekeeping", 19 Harvard Jr. of Law & Technology 253 (2006) (להלן:
3 "Zittrain, Online Gatekeeping"), באמרו (בעמ' 253):

4

5 "The brief but intense history of American judicial and
6 legislative confrontation with problems caused by the online
7 world has demonstrated a certain wisdom: a reluctance to
8 intervene in ways that dramatically alter online architectures; a
9 solicitude for the collateral damage that interventions might
10 wreak upon innocent activity; and, in the balance, a refusal to
11 allow unambiguously damaging activities to remain unchecked if
12 there is a way to curtail them"

13

14 קשיים אלו באכיפה הופכים, לטעמי, את השינוי לאיכותי, מחייבים התייחסות
15 משפטית אחרת ומחזקים גם הם את המסקנה כי מי שירצה להפר במכוון ימצא
16 דרכים לעשות כן, ועל כן, אולי אין מקום להורות על חשיפה, או לכל הפחות לשמור
17 זאת למקרים החריגים.

18

19 7. המעבר מהסדרה מדינתית להסדרה עצמית-וולונטרית של השחקנים ברשת

20 ניתן להצביע על מגמה של הסדרה פנימית של נושאים שונים ברשת, בין השאר
21 בעניין לשון הרע (וכן הגנת הפרטיות ובמידה מסוימת אף זכויות יוצרים). מגמה זו
22 נובעת ממספר גורמים. הראשון, אותם קשיים באכיפת ההסדרים המשפטיים
23 המסורתיים ברשת בכלל, ובנושא זהות גולשים בפרט, עליהם עמדתי לעיל. השני,
24 ספציפי לנושא זהות הגולשים, הוא החשש לפגוע בגולשים תמימים וביתרונות
25 האנונימיות ברשת. גורם שלישי, הוא ההכרה של ה"שחקנים" השותפים ברשת כי

בתי המשפט

32

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 אין לאפשר שימוש קיצוני לרעה ברשת. **גורם רביעי**, הוא החשש של המעורבים
2 ברשת, כי העדר הסדרה עצמית תביא לאכיפה מדינתית, שבסופו של יום,
3 להערכתם, תפגע ברשת וביתרונותיה הרבים (על הסדרה עצמית ברשת ראו
4 בהרחבה: Henry H. Perritt, Jr, "Cyberspace Self-Government: Town Hall
5 Democracy or Rediscovered Royalism" 12 Berkeley Technology L. Jr.
6 (1997) 413, הדן בגורמים רבים הקשורים בהסדרה עצמית לרבות בשאלות
7 החוזיות הנוגעות לעניין, שגם עליהן יש לתת את הדעת). בעשור האחרון אנו עדים
8 לניסיונות הנעשים ברחבי העולם לגיבוש כללי אתיקה ברשת NEThics (נטיקה –
9 אתיקת האינטרנט) כך, למשל, הוקם ב-1996, בארה"ב, באוניברסיטת מרילנד
10 פרויקט שבמסגרתו כובשו עקרונות להבטחת חופש הביטוי של הגולשים מזה תוך
11 הדגשת החובה לנהוג באחריות ובהתחשבות בעת הגלישה ולהימנע מפגיעה בזכויות
12 גולשים אחרים (ראו ערך **בלימור, אדוני ומן, לקסיקון לתקשורת**).
13

14 השאלה היא אם על המחוקק הישראלי להסתפק בהסדרה זו, ולקבוע בחקיקה
15 כללים הנוגעים לאותה הסדרה עצמית, כמו למשל חיוב ספק אינטרנט או מנהל
16 אתר להסיר חומר פוגע אם התבקש לכך בתוך מספר שעות הקבוע בחוק. אפשרות
17 אחרת היא לשלב בין הסדרה עצמית במקרים הקלים, ולהשאיר את ההתערבות
18 המדינתית במקרים הקיצוניים כמו עבירות פליליות ופגיעות מכוונות בוטות
19 ושיטתיות העולות כדי עבירה שכזו. יש לציין כי אחד החששות הוא שחשיפת יתר
20 תביא לכך שבעתיד לא ניתן יהיה לאתר גולשים גם במקרים בהם הדבר יהיה נדרש
21 למשל לחקירת משטרה. כך, לאחרונה בדירקטיבה של האיחוד האירופי הנוגעת
22 לשמירת מידע דיגיטלי Data Retention (EC Directive) Regulations 2007

בתי המשפט

33

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 (שנכנסה לתוקף ביום 1.10.07), נקבע כי אין חובה לשמור מידע שמקורו ברשת
2 האינטרנט).

3

4 מכל מקום, יש לקחת בחשבון גם מגמה זו כאשר מחליטים באיזו מידה להתערב
5 ברשת האינטרנט. כך למשל, במחקר שערכו **ברזילי-נהון וברזילי, חופש הביטוי**
6 **באינטרנט**, עמדו המחברים על כך שצנזורה פנימית ברשת, מחליפה את הצנזורה
7 המדינתית, שלמעשה אבדה כמעט לחלוטין את כוחה. בעמ' 483, עומדים המחברים
8 על הקושי באכיפת צנזורה באינטרנט והמעבר להסדרה עצמית בהקשר זה. כפי
9 שצינתי, גם לעניין לשון הרע באינטרנט יש קושי עצום באכיפה או איתור זהות
10 הגולשים כפי שפרטתי לעיל. לאור האמור הנטייה צריכה להיות דווקא לכיוון
11 הסדרה עצמית, ולא ליתר חשיפה. דבריהם של המחברים יפים גם לענייננו (בעמ'
12 489):

13 "אכיפה רגולטיבית על תוכני מידע ברשת המקוונת נהפכה לבעיה מורכבת
14 ביותר. רגולטורים רשמיים – מוסדות המדינה השונים – מוגבלים ביכולת
15 האכיפה ברשת המקוונת.... לדעתנו, המרחב הווירטואלי מעורר קושי לא רק
16 ברמת האכיפה או ברמת סמכות האכיפה של הצנזורה המדינתית. לעיתים
17 הקושי מתעורר אף ברמות בסיסיות יותר של מודעות והבנת המערכת....
18 הקושי של המדינה לווסת את חופש הביטוי באינטרנט אינו מתמצה במעשה
19 האכיפה עצמו אלא הוא תוצר של בעיות של סמכות אכיפה וריבונות בעולם
20 מקוון. לעיתים המנגנון המפרסם את הביטוי פועל באופן חוצה גבולות
21 ממדינות אחרות, כך שאין לישראל כל יכולת להחיל את ריבונותה על מקור
22 הפרסום"
23

24 המחברים מוסיפים ומציינים כי חוסר אפשרות האכיפה אין משמעה השארת העניין
25 פרוץ ללא כל הסדר. בעמ' 490 מציינים המחברים:

26 "אולם בעיות האכיפה של הפיקוח הממשלתי הישיר באינטרנט לא הותירו
27 אותו פרוץ לחלוטין. במקום ההסדרה המדינתית המוסדית של חופש
28 הביטוי, או לכל הפחות לצידה, נוצרו באינטרנט מנגנונים שונים של הסדרה
29 עצמית. אם כן, חופש הביטוי בסביבה הדיגיטלית אינו מוגבל משמעותית

בתי המשפט

34

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 על-ידי השלטון, כי אם מושפע במיוחד מגופים אחרים... יתר על כן, לדעתנו,
2 אי-אפשר לדון באופן גורף וכולל באינטרנט ובהסדרה עצמית של חופש
3 הביטוי שנעשית בו, שכן לכל יישום מקוון יש מאפיינים שונים. למשל, יש
4 הבדל בין הצבת מידע באתר, כתיבת מידע כתגובה או השתתפות בדיון פעיל
5 בפורום...."

6
7 כפי שציינתי לעיל, גם במקרה שלפניי ראינו כי מנהל הפורום הסיר את הפרסומים
8 שהיוו לכאורה לשון הרע. המשיבה עשתה זאת, לדברי המבקש, מבלי שהתבקשה
9 לכך כלל. נראה כי השחקנים ברשת האינטרנט מודעים לכך שהסדרה מדינתית
10 עלולה לפגוע יתר על המידה בחיים ברשת, אך ערים לכך שהסדרה כזו תבוא אם
11 תנוצל הרשת לביצוע עבירות ועוולות. לעיתים, דווקא הסרת האחריות בחקיקה
12 מספקי השירות ובעלי האתרים, הביאה להסדרה עצמית יעילה מצידם.

13
14 כפי שמציין Zittrain, Online Gatekeeping (בעמ' 253)

15 "The ability to regulate lightly while still curtailing the worst
16 online harms that might arise has sprung from the presence of
17 gatekeepers. These are intermediaries of various kinds —
18 generally those who carry, host, or index others' content —
19 whose natural business models and corresponding technology
20 architectures have permitted regulators to conscript them to
21 eliminate access to objectionable material or to identify
22 wrongdoers in many instances."

23
24 כלומר, דווקא במדינות בהן המחוקק הסיר את האחריות מספקי השירות ומנהלי
25 האתרים בחקיקה (בארצות הברית למשל) פעלו הם לשמור על "ניקיון" הרשת,
26 ולהיפך. כל עוד חויבו ספקי אינטרנט מכוח החקיקה והפסיקה לפקח או לערוך את
27 התכנים שעברו דרכם, היה עליהם להוכיח כי הם לא ידעו ולא היה עליהם לדעת כי

בתי המשפט

35

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 מדובר בחומר מפר. לאור זאת הם עשו כל מאמץ טכנולוגי כדי להראות שאין להם
2 את היכולת לפקח על החומר שעובר דרכם, שאחרת היו חבים בנזיקין. דווקא מרגע
3 שהמחוקק התערב והסיר מהם את האחריות, דווקא אז הם יכולים לפקח, ואכן
4 מפקחים על התכנים. גם אם, כפי שיש הטוענים, הם עושים זאת ממניע כלכלי של
5 משיכת יותר גולשים המעדיפים לגלוש באזור "נקי" ומהוגן, התוצאה היא שחשובה.
6 **Zittrain, Online Gatekeeping** מציין לעניין זה (בעמ' 262):

7 " ... in the absence of regulatory mandates on ISPs or OSPs, it
8 was understood that such entities could play a useful role in
9 filtering undesirable content from children. Without requiring
10 filtering by gatekeepers, the CDA expressed a desire to
11 encourage it. To do so, it loosened the emerging state-level
12 gatekeeper liability regime for defamation and other common
13 law torts. Stating that " [n]o provider . . . of an interactive
14 computer service shall be treated as the publisher or speaker of
15 any information provided by another information content
16 provider," the Act preempted the law of the Prodigy case
17 apparently to encourage " ' Good Samaritan' blocking and
18 screening of offensive material." 48 OSPs that aggregated
19 content from subscribers were now free to edit their
20 subscribers' work more or less as they pleased, without
21 encountering the concomitant obligation to serve as gatekeepers
22 for the individuals who might use the OSPs' services to
23 transmit actionable speech."
24
25

בתי המשפט

36

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

אמנם המאמר הנ"ל עוסק באחריות לתוכן ולא בחשיפת זהות, אולם, כמובן, יש בכך השלכה לענייננו. נראה כי ספקי שירות ייקחו על עצמם תפקידי פיקוח, וידאגו להסיר מיידית ובאופן עצמאי כל פרסום פוגעני, אם לא יחששו כי באם יפקחו, תוטל עליהם אחריות (לחשיפת פרטים או לעצם הפרסום) במקרים בהם לא יעשו כן.

כלומר, כפי שמציינים ברזילי-נהון וברזילי, חופש הביטוי באינטרנט: "במקום המדינה קיימים באינטרנט סוגים אחרים של רגולטורים המגבילים את חופש הביטוי במרחב המקוון. אחד הסוגים המרכזיים של רגולטורים כאלה הם ספקי התשתית של הקהילות" (שם, בעמ' 494). ומוסיפים, בעמ' 496:

"קהילות וירטואליות שמודעות למרקם הבעייתי והעדין שמתקיים בין לבין הרגולטורים הרשמיים והמדינתיים משתדלות לשמור על קיום וירטואלי אוטונומי, אך מסדירות את השיח במסגרת גבולותיה של הקהילה עצמה. בפועל מתקיים מעין הסכם מכללא, שבשתיקה, בין הגופים הממשלתיים לבין ספקי התוכן והתשתית, שלפיו המדינה לא תתערב במרחב הוירטואלי בתמורה לשמירה על הסדר הוירטואלי על-ידי ספקי התשתית ובעיקר על-ידי מנהלי הפורומים הקהילתיים"

אכן, אחת המגמות שאנו מוצאים בחקיקה נוגעת להסדרת אחריות ספקי השירות, לא במובן של אחריות לתכנים, אלא הסדרת האתרים. כך למשל קובע הדין האירופי שספק תשתית שקיבל פנייה בדבר חומר מפר (לשון הרע, זכויות יוצרים או עוולות אחרות), יפעל להסרתו בתנאים מסוימים – EC 2000 Electronic Commerce Directive.

בישראל תזכיר הצעת החוק הולך גם הוא בדרך זו בנוגע לאחריות ספקי אינטרנט (סעיפים 11-13 לתזכיר לגבי ספק שירותי אחסון זמני; ספק שירותי אירוח וספק שירותי גישה כהגדרתם בסעיף 10 לתזכיר). אולם, מדובר באחריות לתכנים מפרים.

בתי המשפט

37

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 בנוסף, על פי התזכיר לא ישא באחריות ספק שירותי אינטרנט להסרת חומר
2 פוגעים, בתנאים המפורטים בסעיף 14 לתזכיר. יש לציין כי לאור החובה המוטלת
3 על ספקי האינטרנט לחבר לרשת כל מי שמעוניין בכך (נייטרליות הרשת), סיווגם של
4 ספקי אינטרנט כמקשרים וספקי תשתית, הפחיתה את מעמדם כדוברים המפעילים
5 שיקול דעת עריכתי (ראו לעניין זה: פסח, משאבי ביטוי, 313).

6

7 עם זאת, התזכיר קובע, בסעיף 15, כי ספק אינטרנט חייב לגלות מידע או פרטים
8 לגבי גולשים בהוראת בית המשפט כלומר, התזכיר מעודד מגמה של הסדרה עצמית,
9 אך מותיר את האפשרות להתערבות. נראה כי מגמה זו ראויה, אולם, לדעתי, אם
10 משאירים אופציה להתערבות יש להותירה למקרים הקיצוניים בלבד. לעניין זה,
11 המבחן הקבוע בתזכיר של "חשש ממשי לביצוע עבירה או עוולה" הוא כללי ומקל
12 יתר על המידה. מבחן זה מקל עם המבקש חשיפה. אמנם מידת ההוכחה הנדרשת,
13 קיומו של חשש ממשי, היא מידת הוכחה גבוהה יחסית במשפט האזרחי. יחד עם
14 זאת, די בהוכחת אותו "חשש של ממש" כדי להורות על חשיפת שמות הגולשים, ולא
15 נדרש להוכיח כי קיים אינטרס כלשהו בחשיפת שמו של הגולש מעבר לאינטרס של
16 הרצון לתבוע אותו בגין העוולה. התובע על פניו אינו נדרש להוכיח כי הוא מבקש את
17 הצו שלא מתוך רצון להרתיע את הגולש המזיק בלבד (אך כאן כמובן יכולות לחול
18 דוקטרינות כלליות מהמשפט הישראלי, כגון תום לב ונקיון כפיים בהגשת התביעה),
19 ואף לא נדרש כי המפרסם האנונימי יהיה צד לעניין. באנגליה נפסק כי יש צורך
20 שהדברים שפורסמו יהיו על פניהם לשון הרע. בעניין **Totalise Plc v Motley**
21 **Fool Ltd (2001) EWCA Civ 1897**, חויב ספק שירות לגלות כתובת IP של גולש
22 כאשר הדברים שפורסמו היו בוטים וחרिפים והיו לשון הרע בצורתה הקיצונית.

23

בתי המשפט

38

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 הכוונה היא שבית המשפט יאזן בין האנונימיות החשובה לרשת, בעיקר לעניין חופש
2 הביטוי והעברת מידע לבין זכותו של הנפגע. כך, אם בצע אדם עוולה, וקיימות
3 ראיות לכאורה להוכחת טענה זו ברמת הסתברות גבוהה (של "חשש של ממש"), לא
4 יוכל להסתתר מאחורי מסך עלטה, אף אם אין "יסוד נוסף" כפי שקבע השופט עמית
5 בהחלטתו האחרונה. כל עוולה בכל מצב.

6

7 סבורה אני כי יש מקום להפריד בין חשש לביצוע עבירה פלילית, לבין חשש לביצוע
8 עוולה, וייתכן כי יש מקום לאבחן בין עוולות שונות (לשאלה האם עדיפה אחידות
9 במבחנים לאחריות לעוולות ברשת ראו: Mark Lemley, "Rationalizing Internet
10 Safe Harbors", Stanford Public Law Working Paper 979836 (2007)
11 Available at SSRN:

12 At p. 9.

13 <http://ssrn.com/abstract=979836>

14 יש להקל בחשיפת זהות גולשים, כאשר מדובר בעבירה פלילית, ולקבוע מבחנים
15 לחשיפה בכל הנוגע לעוולות. ייתכן כי לעניין עוולות אזרחיות יש לקבוע פרוצדורות
16 שעל המבקש גילוי יהיה לעמוד בהן, כפי שקבע השופט עמית **בפרשת רמי מור**.
17 אולם, גם להסדרה עצמית יש חסרונות. קיים גם טיעון נגדי לפיו ההסדרה העצמית
18 עדיין מעלה חששות מהותיים לעניין חופש הביטוי (ראו ברזילי-נהון וברזילי, חופש
19 הביטוי באינטרנט שם עמ' 501). **Elkin-Koren, Making Technology Visible**,
20 מציינת לעניין זה (שם, בעמ' 33):

21 " There is a serious concern that turning decisions regarding
22 access to information to private parties, motivated by profits,
23 would compromise free speech. The potential chilling effect of

בתי המשפט

39

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 enforcement by private gatekeepers on freedom of speech was
2 the dominant rationale underlying the Telecommunications Act
3 of 1996. Enacted in 1996, section 230 exempted interactive
4 computer service providers from strict liability for publishing
5 injurious content that originated with their subscribers. This
6 provision explicitly excludes any liability arising from
7 intellectual property infringement. Pursuant to section 230, no
8 provider of an " interactive computer service" shall be
9 " treated as the publisher or speaker of information provided
10 by another information content provider." This provision has
11 been interpreted by courts as defining a broad exemption from
12 liability, even when an ISP receives a notice regarding injurious
13 content posted on its system. The courts assumed that, unless
14 exempted, ISPs would be forced to decide whether to publish,
15 edit, or withdraw a posting every time a notice is served by a
16 party claiming injury. This costly decision-making process
17 would induce ISPs to remove every controversial message upon
18 notice, and would therefore lead to the chilling effect the law
19 sought to avoid."

20
21
22 אולם, נראה שקל יותר להסדיר הליכי הודעה והסרה, כפי שקובע התזכיר, ולהקל
23 בפגיעה בחופש הביטוי, מאשר להתערב ולחשוף זהות גולשים. יש לציין כי לאור
24 ריבוי האתרים ברשת והגלובליות שלה, יכול גולש לחזור על דברים שאמר, אם הוא
25 מעוניין בכך, גם אם דברים שאמר הוסרו בפורום או אתר מסוימים.

26
27

בתי המשפט

40

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

מכל מקום, יש להיזהר פן הרצון להגן בפני ביצוע עוולות, או החשש מניצול הרשת
לרעה יביא לשיתוקה. כפי שהזהיר Zittrain, Online Gatekeeping, בעמ' 297:

**"More fundamentally, such gatekeeping is too powerful,
permitting short-term regulatory panic to be translated too
readily into longterm limitayions."**

ומוסיף ומסכם כי היתרונות שבאי התערבות עולים על היתרונות שבהתערבות
(לעיל, שם):

**"The history of online gatekeeping is partly one of the exercise
of raw political power by intermediaries to limit their
responsibilities. But it is also one of policy judgment in the
judicial as well as legislative spheres that generative technologies
ought to be given wide latitude to find a variety of uses —
including ones that encroach upon other interests. These
encroachments may be undesirable individually, but
particularly in the realm of malum prohibitum wrongs... they
may also point to opportunities to reconceptualize the rights
underlying the markets and the business models based upon
them. An information technology environment capable of
recursive innovation in the realms of business, art, and culture
will best thrive with continued regulatory forbearance...,
applied across very different respective facts, that the disruption
occasioned by generative information technology often amounts
to a long-term gain even if it causes short-term threat to some
powerful and legitimate interests."**

לעניין זה ברצוני להביא מדברי הסיכום של ברזילי-נהון וברזילי, חופש הביטוי
באינטרנט (עמ' 509):

בתי המשפט

41

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 "הרשת המקוונת אינה סתם עוד מרכיב מובן מאליו בשיח הדמוקרטי, אלא
2 מרכיב מכונן של תרבות דמוקרטית במאה העשרים ואחת. על-מנת לשפר את
3 חיינו הדמוקרטיים נחוצים לנו הסדרים ברשת המקוונת, ולא אשליות
4 חסרות בסיס מחקרי. ההסדרים המשפטיים הקונקרטיים חייבים להתבסס
5 על הבנה מחקרית של אופייה של הרשת המקוונת, ולא על הנחות לא-
6 בדוקות בדבר אופיו השוויוני והליברלי כביכול של האינטרנט.... האינטרנט
7 הינו מרחב פוליטי, שדה רב-כיווני, שמחייב פתרונות נורמטיביים.
8 האינטרנט, כאתר של התגוששויות חברתיות, חייב ליהפך לחלק בלתי-נפרד
9 של הסדרים...."

10
11 בהקשר שלפנינו הפעיל מנהל הפורום את סמכותו, מחק את ההודעות הפוגעות,
12 ולפי אחד הפרסומים "סילק" את הכותב מהפורום. הדברים נאמרו לתמיכה בכך
13 שלאור קשיי האכיפה מזה והמעבר להסדרה עצמית מזה, יש מקום כי המחוקק
14 יקבע את הכללים המתאימים. באיזון שלפניי במסגרת חוק איסור לשון הרע,
15 סבורה אני כי מגמות אלו מחייבות, כל עוד אין חקיקה הקובעת אחרת, למעט
16 בהתערבות מדינתית ולהשאיר אותה למקרים חריגים וקיצוניים. ולענייננו, כאשר
17 העוולה האזרחית מקימה עבירה פלילית לכאורה על פי חוק איסור לשון הרע.

18
19 לסיכום, ייתן צו לחשיפת זהות גולש באינטרנט בטענה שפרסם דברי לשון הרע
20 כאשר מהפרסום עולה לכאורה כי הדברים שנאמרו מהווים עבירה פלילית לפי
21 חוק איסור לשון הרע. בנוסף, על המבקש להראות כי ניסה לפנות לגולש באותו
22 אתר או פורום, להודיע לו על רצונו להגיש נגדו תביעה, ולבקש ממנו לחשוף את
23 זהותו.

8. בחינת הפרסומים במקרה שלפניי

24
25
26 לאחר הדברים הכלליים אבחן את הפרסומים שלפניי. בראשית הדברים אציין כי
27 המבקש ניסה לצבוע את הפרסומים בצבעים קשים כדי לשכנע את בית המשפט כי

בתי המשפט

42

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 הפרסומים עונים על המבחנים שבפסיקה. כך, למשל, ציין עו"ד סבו בבקשה כי
2 מדובר בפרסומים שנשמעו על פני תקופה ארוכה מדצמבר עד מרץ. כפי שראינו
3 מדובר בשני פרסומים באותו יום בדצמבר, ולכל היותר שניים במרץ. ציון התקופה
4 הארוכה ממנו ניתן היה להבין כי לכאורה מדובר בפרסומים חוזרים ונשנים, נעשה
5 בניסיון להראות כי המבקש חשוף לכאורה לפרסומים חוזרים ונשנים, כאשר לא כך
6 הם פני הדברים. ראוי היה לו לעו"ד סבו לציין כי מדובר בשלושה או ארבעה
7 פרסומים בלבד.

8

9 הפרסומים בגינם מתבקשת חשיפת שם הגולש, אינם עומדים, במבחן העבירה
10 הפלילית לכאורה אותו קבעתי בפרשת פלונית ובו אני דוגלת גם היום. אולם,
11 אדגיש ואציין כי ספק בעיניי אם פרסומים אלו מהווים לשון הרע, ומכל מקום הם
12 אינם עומדים לדעתי, אף במבחן המקל שהציב השופט עמית בפרשת רמי מור.

13

14 ספק האם היה המבקש מבסס תביעת לשון הרע גם לו הייתה זהות הכותב ידועה לו.
15 ספק האם היה המבקש מבסס תביעת לשון הרע גם לו הייתה זהות הכותב ידועה לו.
16 זאת, לאור העובדה שבמרבית ההתייחסויות הכותב אמר שמדובר בחשדות
17 לכאורה, או בחשדות, בניגוד לממצאים, וכן לאור העובדה שהזמין את המבקש
18 שכבר כתב בפורום, להפריך את הדברים.

19

20 הפרסום היחיד שאולי ניתן היה לבסס בגינו עוולת לשון הרע (אלא אם היה עומד
21 הגולש בהגנת אמת דיברתי), הוא פרסום בו טוען הגולש כי עו"ד סבו בנה פרגולה
22 בלתי חוקית והכשרתה בשלב מאוחר יותר באמצעות קשריו במועצת העיר ובוועדות
23 התכנון והבנייה (ללא ציון המילה לכאורה באחד הפרסומים).

בתי המשפט

43

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1
2 פרסום זה וודאי אינו מקים את יסודות העבירה הפלילית של איסור לשון הרע, ואף
3 לא ניתן למצוא בו את אותו "יסוד נוסף" - אותן נסיבות המשוות לפרסום חומרה
4 מיוחדת. כפי שצינתי כל השיקולים מחייבים דווקא שלא להתיר חשיפת פרטי
5 הגולש במקרה זה. **ראשית**, מדובר בשלושה או ארבעה פרסומים בלבד; **שנית**,
6 הגולש הקפיד וציין כי מדובר בחשדות לכאורה במרבית המקרים. מהפרסומים
7 בכללותם עולה בהחלט כי הגולש מצביע על חשדות ואינו קובע עובדות. על-כן, גם
8 אם במקרה מסוים לא ציין זאת הגולש, עדיין המסר בכללותו הוא שהגולש מייחס
9 לעו"ד סבו עבירה לכאורה של בניית פרגולה בלתי חוקית. **שלישית**, מרבית
10 הפרסומים אינם עוסקים כלל בעובדות אלא בהבעת דעה של הגולש לגבי פועלו של
11 עו"ד סבו במסגרת סיעת שינוי. עניין הפרגולה הועלה ע"י הגולש כראייה נוספת לכך
12 שעו"ד סבו, אינו ראוי, לדעת הגולש, לכהן כראש עירייה. **רביעית**, השפה בה עשה
13 שימוש הגולש הינה סבירה, אינה מתלהמת או קיצונית. הכותב לא כתב בצורה
14 מתלהמת. **בניגוד לאמור בבקשה ובתצהיר** שצורף לה הכותב לא "פרסם דברי בלע
15 חמורים מאין כמותם על המבקש" (סעיף 13 לבקשה, סעיף 13 לתצהיר המבקש,
16 עו"ד סבו). הכותב, שוב, **בניגוד לאמור בבקשה ובתצהיר** גם לא "החריף את
17 התבטאויותיו ובסופם כלל דברי בלע והשמצות" (סעיף 14 לבקשה, סעיף 13 לתצהיר
18 עו"ד סבו). **חמישית**, הגולש פרסם את הדברים בפורום רלבנטי מצומצם של קריית
19 אונו, ולא הרי פרסום מקומי מצומצם כפרסום רחב. **ששית**, עו"ד סבו יכול היה
20 בקלות להשיב מייד על החשדות שהעלה הגולש ובכך לסיים את הפרשה, דבר
21 שהגולש הפציר בו לעשות. ולבסוף, ובעיקר, כפי שצינתי לעיל, במקרה בו מיחסים
22 לאיש ציבור עבירה, ובמקרה כמו זה מייחסים עבירת בניה לאיש ציבור שכיחן
23 במועצת העיר ובוועדות התכנון והבניה, ומעמיד עצמו לבחירה לכהונת ראש

בתי המשפט

44

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 העירייה, יש למנוע מעו"ד סבו לתבוע את הגולש ובכך להרתיע גולשים אחרים
2 מגילוי או העלאת חשדות הרלוונטיים לבחירת אישי ציבור או המשך כהונתם.
3
4 כפי שראינו, בעקבות חשיפות ברשת האינטרנט, עוברות ידיעות לאמצעי התקשורת
5 האחרים, ואישי ציבור נחשפים במעשים שאולי לולא הרשת לא היו מתגלים לעולם.
6 **בפרשת רמי מור** ציין השופט עמית כי כאשר מדובר בנושאים פוליטיים ואישי
7 ציבור, קשה יהיה יותר להראות כי קיים אותו יסוד נוסף בגינו יש להתערב ולהורות
8 על חשיפה. לדעתי, חשוב לעודד העלאת חשדות, כמובן אם לדעת הגולש יש בהן
9 ממש.
10
11 הבאתי את דברי הכותב כמעט במלואם. הכותב מעלה אמנם חשדות, אך במרבית
12 המקרים (ומדובר, כזכור בשלושה או לכל היותר ארבעה פרסומים) מזכיר כי מדובר
13 בחשדות ומעשים שבוצעו לכאורה. הכותב גם מזמין את המבקש, עו"ד סבו להגיב
14 ולהפריך את הדברים. מה קל יותר היה מאשר להפנות את הכותב להיתר הבניה,
15 אם היה כזה בידי עו"ד סבו לפני בניית הפרגולה. יש לציין כי עו"ד סבו, על אף
16 שהצהיר בתצהירו (בסעיף 19) כי לא ביצע עבירות בניה, לא הצהיר ולא צירף כל
17 ראיה לפיה היה לו היתר לבניית הפרגולה קודם שבנה אותה. יש לציין כי הכותב לא
18 טען שעו"ד סבו ביצע עבירות בניה באופן כללי, אלא התייחס לבניית פרגולה. מה קל
19 יותר מלהפריך טענה זו? לו כך היה מצהיר ומוכיח, היה ברור יותר כי אכן מדובר
20 בלשון הרע.
21
22 בנוסף, כאמור, היה על המבקש לעשות ניסיון, קודם לפנייה לבית המשפט, לפנות
23 לגולש באותו פורום ולהעמידו על כוונתו להגיש נגדו תביעה ולבקש ממנו לחשוף את

בתי המשפט

45

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפני: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1 עצמו. יתכן וצחי200 היה אכן חושף את עצמו. עו"ד סבו לא טרח לעשות כן, על אף,
2 שכאמור, בכל הפרסומים חוזר הגולש וקורא לעו"ד סבו להתייחס לטענותיו ולהשיב
3 לשאלותיו, בין השאר בדבר בניית פרגולה בלתי חוקית.

4

5 נראה לי כי אם יש תרומה מרכזית לרשת האינטרנט, זהו אחד המקרים המעידים
6 על כך. כותב בפורום העוסק בקרית אונו, מעלה חשדות חמורים עליהם שמע בנוגע
7 לעו"ד סבו, המעמיד עצמו לבחירה למשרה המוניציפלית הרמה ביותר – ראש
8 העירייה. בדיוק על גולשים כאלה עלינו להגן. יפה עשתה המשיבה שעל אף שהדבר
9 היה כרוך בהוצאות מצידה, התייצבה להגן על האינטרס הציבורי. **בנסיבות אלו, גם**
10 **לפי המבחן המקל ביותר אין לחשוף את שם הגולש, שיותר בשמו – צחי 200.**

11

12

9. הוצאות

13 במקרה זה יש להטיל על המבקש, עו"ד סבו את הוצאות המשיבה, לא רק מפני
14 שהפסיד בהליך הספציפי, אלא גם ובעיקר משום שהמשיבה לא התייצבה לדיון
15 והוציאה הוצאות כדי להגן על עצמה, אלא כדי להגן על האינטרס הציבורי. אמנם,
16 ייתכן וגם אינטרסים כלכליים הניעו אותה לעשות כן, אולם, בפועל, הגנה המשיבה,
17 ידיעות אינטרנט, על האינטרס הציבורי וזכתה. לאור האמור ישא עו"ד סבו,
18 המבקש, בשכ"ט עוה"ד של המשיבה בסכום של 30,000 ₪ בצירוף מע"מ כדין.
19 סכום זה ישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק, מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

20

21

ניתן היום א' כסלו, תשס"ח (11 בנובמבר 2007) בהיעדר הצדדים.

22

המזכירות תעביר העתק מפקק הדין למבקש, עו"ד סבו ולב"כ המשיבה.

23

24

בתי המשפט

46

הפ 000541/07

בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו

תאריך: 11/11/2007

לפניי: כב' השופטת ד"ר מיכל אגמון-גונן

1

2

3

4

5

ד"ר מיכל אגמון-גונן, שופטת